

Aanleiding

Actiepunten ISO Cie 20 april 2021:

1. Organiseer, volgend op herstructurering van ISO-NL en ISO-NL-CIE aan de bovenkant van het ISO-ecosysteem, een doelmatige en efficiënte overlegstructuur aan de basis van dit ecosysteem.
2. Verzorg daarbij een betere organisatorische aansluiting van de topsectoren.
3. Draag voor een sterkere verbinding van innovatie en kennis aan internationale handel.
4. Formuleer 1 centrale en overkoepelende naam voor het ISO-ecosysteem.

Doel bespreking

Instemming en gedachtevorming.

Proces tot op heden

Besluiten en actiepunten ISOC 20-04-21 besproken met, FME, MetaalUnie, EvoFenedex, EZK, BZ, VNO/NCW-MKB, RVO, TINL, NLWorks, NLIB, NIO.

Hierbij kwam grosso modo het volgende naar voren:

- Het NIO vervult de behoefte aan een periodiek informeel overleg voor wederzijdse afstemming en communicatie.
- De bestaande publiek-private vergaderingen zijn productief geweest bij het vaststellen van de meerjarenprogrammering, landen-thema combinaties, NL-branding en financiering. Grote strategische onderwerpen zijn echter niet geadresseerd door gebrek aan executiekracht en sturing van bovenaf.
- De effectiviteit van het publiek-privaat overleg aan de onderkant van het ecosysteem kan aanmerkelijk toenemen door taken en verantwoordelijkheden opnieuw formeel te beleggen bij een formeel gremium; dit eveneens met het oog op de breedte van de Buijinkthema's en de gewenste integraliteit van de adviesvoorbereiding.
- Private deelnemers zien geen grote rol in de schriftelijke beleidsvoorbereiding. Met het oog op de effectiviteit van het ecosysteem moet de penvoering formeel worden belegd bij de BZ, EZK en VNO/NCW-MKB.

Uitgangspunten van de projectgroep stroomlijning ecosysteem

De projectgroep baseert zich op de volgende uitgangspunten:

1. Het overleg is publiek-privaat op alle niveaus; de agenda wordt publiek-privaat gevuld.
2. Taken en verantwoordelijkheden zijn duidelijk belegd bij formele organisaties die aanspreekbaar zijn op en verantwoording afleggen over hun functioneren.
3. Naast een paar vaste deelnemers bepaalt de thematiek de overige deelnemers.

NIO en PPS- Stuurgroep: publiek-privaat vooroverleg.

Er is nauwelijks sprake van een relatie tussen het ISO-ecosysteem en het NIO. Dit informele afstemmingsoverleg kwam in het afgelopen jaar vaker bijeen door Corona en de wens die de

Ieden daarom voelden vaker af te stemmen. De agenda is evenwel beperkt en niet strategisch. Als informeel overleg vervult het NIO daarom een behoefte, maar draagt geen verantwoordelijkheid noch is resultaatplichtig.

Met het oog op het vergroten van de slagkracht en effectiviteit onderaan het ecosysteem is het daarom van belang dit deel van het publiek-private overleg te beleggen bij een formele organisatie in de vorm van een Stuurgroep internationaal ondernemen, die de huidige PPS-stuurgroep vervangt.

Binnen het ISO-ecosysteem worden in deze opzet dan vier formele rollen onderscheiden:

- ISO-NL 2.0: strategisch:

Het ISO-NL-2.0 verstrekt gevraagd en ongevraagd strategisch advies aan het kabinet omtrent internationaal ondernemen en de Nederlandse concurrentiepositie.

- ISO-NL-Cie: sleutelpositie:

De commissie bewaakt het strategisch niveau van het overleg in de ISO-NL2.0 en belegt de strategische beleidsvoorbereiding en operationele voorbereiding in werkgroepen; De ISO-NL-Cie initieert en bewaakt aldus de voortgang/afdoening.

- Werkgroepen:

Ad hoc werkgroepen (handelsmissie, digitalisering) en meer structurele werkgroepen (bijv. Werkgroep meerjarig programmeren, Werkgroep exportfinanciering) worden door de ISOC-Cie benoemd. Met het oog op de slagkracht wordt de penvoering en interne coördinatie in eerste instantie belegd bij een lid van een betrokken departement.

- Stuurgroep Internationaal ondernemen.

Publiek-privaat vooroverleg waarin informatie ten behoeve van de strategievorming wordt opgehaald en in de operationele dimensie afstemming plaatsvindt met de verschillende beleids- en uitvoeringsorganisaties. Tevens kunnen (tussentijds) rapportages van de werkgroepen worden besproken.

Stuurgroep internationaal ondernemen

- Doel: Verzamelen van informatie ten behoeve van de strategievorming en operationele afstemming; tevens tussentijdse rapportage werkgroepen.
- De stuurgroep vergadert eenmaal per zes weken in een beperkte setting, ten behoeve van Internationalisering MKB, handelsbevordering, innovatie en financiering.
- De stuurgroep vergadert driemaal per jaar in een brede setting om over de breedte van alle Buijinkthema's relevante informatie op te halen.
- Met het oog op een grotere betrokkenheid van innovatie en topsectoren neemt EZK op 5.1.2e deel.
- De voorzittersfunctie wordt op roulatiebasis vervuld door 5.1.2e BZ, EZK en VNO/NCW-MKB.
- De secretarisfunctie wordt vervuld door de 5.1.2e ISO-NL/ISO-NL-CIE.

Samenstelling kleine setting:

- BZ, EZK, VzNIO, RVO, TINL, NL Works, vertegenwoordiger VNSU, 5.1.2e ISO-NL, VNO/NCW-MKB, NLIB, vertegenwoordiger topsectoren*).
- Eventuele wisselspelers, indien de voortgang van een werkgroep is geagendeerd.

Samenstelling driejaarlijkse brede setting:

- Publiek: BZ, EZK, RVO, 5.1.2e NIO, TINL, KvK, 5.1.2e ISO-NL, NL-Works, NL-Invest, Invest-International. VSNU, VNG?, regio?
- Privaat: VNO-NCW/MKB, FME, EvoFenedex, KonMetUnie NLIB, NLWorks, 5.1.2e 5.1.2e topsectoren.

Graag uw besluit over voorgestelde opzet.

***) Vertegenwoordiger topsectoren:**

Het borgen van de inbreng van de topsectoren in het strategisch overleg wordt belemmerd doordat de groep van topsectoren niet alleen divers is maar tevens wordt gekenmerkt door uiteenlopende stadia van internationalisering. De groep is evenwel te groot om integraal deel te laten nemen aan de stuurgroep internationaal ondernemen wanneer deze in beperkte samenstelling bijeenkomt.

Voor het vullen van deze vertegenwoordiger topsectoren zijn de volgende opties mogelijk:

1. EZK stelt een vertegenwoordiger topsectoren aan uit eigen gelederen.
2. De topsectoren wijzen onderling een vertegenwoordiger aan.

Graag uw besluit over de voorgestelde vertegenwoordiger topsectoren.

Centrale naam ISO-ecosysteem:

ISO-NL-CIE heeft op de vergadering van 20 april 2021 de projectgroep gevraagd een centrale naam voor te stellen die het ecosysteem an sich en alle individuele onderdelen representeert.

Gezien de brandingsactiviteiten die reeds hebben plaatsgevonden om uitvoeringsorganisaties TINL, NLIB en NLWorks te positioneren wordt in overweging gegeven om deze benamingen te handhaven, doch een subnaam toe te voegen, die het gehele publiek-private ecosysteem representeert.

Als algemeen verbindende naam (met de nieuwe tulp) kan worden gedacht aan:

- NL Enterprise of
- NL International

Voorbeelden zijn: Strategisch overleg NL Enterprise, Commissie Strategisch Overleg NL Enterprise, Stuurgroep internationaal ondernemen NL Enterprise en dezelfde toevoeging aan de drie uitvoeringsorganisaties.

Graag uw aanwijzing.

Start organisatie / Zomerbijeenkomst voormalige portefeuillehouders:

-

5.1.2i

- Zomerbijeenkomst: toelichting nieuwe opzet, prioriteren strategische onderwerpen en werkgroepen benoemen.

ACTIE- EN BESLUITENLUST

ISO Commissie – 26 mei 2021

Besluiten

- ISO CIE besloot t.a.v. advies ISO NL 2.0: het voorstel voor de inrichting van de overlegstructuur onder de ISO-C wordt overgenomen. Wel dient nog gekozen te worden naar benaming 'Stuurgroep'. De flexibele werkgroep open als voorgesteld door de werkgroep 2.0 zijn ook akkoord bevonden, hiermee staat de inrichting van het ISO ecosysteem (bovenkant, besproken ISO CIE 20 april) en onderkant.
- ISO CIE besloot t.a.v. organiseren ISO NL: uiterlijk 2 juli ISO NL bijeenkomst organiseren met als voornaamste doel presenteren van ISO NL 2.0 en afronding termijn portefeuillehouders.
- ISO CIE besloot t.a.v. meer jarenplan 2022-2025 TINL: vervlecht dit meer de plannen van de andere organisaties (motorblokken) conform het ISO 2.0 advies.

Actielijst

Actie	Wie	Voor wanneer
1. Opleveren integraal advies ISO 2.0	Publiek-private Werkgroep ISO 2.0	ISO NL bijeenkomst
2. Alternatieve overkoepelende naam verder uitwerken en daarbij motorblokken betrekken en verbinding leggen communicatie advies	5.1.2a 5.1.2b NLIS, TINL en NL Works	ISO CIE Augustus 2021
3. Juridische benaming ISO 2.0 afronden in samenhang met bezoldiging voorzitter en secretaris	5.1.2a 5.1.2b	10 juni 2021
4. Uitwerken op welke wijze EZK/Topsectoren gaan deelnemen in Stuurgroep Internationaal Ondernemen	5.1.2a 5.1.2b	21 juni 2021
5. Tav de aansluiting handel, innovatie/ topsector en interne opvolging EZK aansluiting	5.1.2a 5.1.2b	ISO CIE Augustus 2021

topsectoren internationaal innovatie en industriebeleid		
5. Agende ISO-NL bijeenkomst opstellen + afstemmen pfihs	5.1.2e	10 juni 2021
6. Afronden profiel en taakomschrijving gezochte voorzitter, t.b.v. ISO-NL-CIE juli 2021.	5.1.2e	VNO-NCW, BZ en EZK 10 juni 2021
7. Afronden profiel en taakomschrijving secretaris, t.b.v. ISO-NL-CIE juli 2021.	5.1.2e	

Betreft: Thematische agendering herijking ISO NL 2.0

Datum: 01/03/2021

Projectgroep ISO NL 2.0 (VNO-NCW – BZ – EZK)

1. Heropbouw internationaal ondernemen vanuit handel en innovatiesamenwerking

2. Duurzaam ondernemen (link SDGs)

- O.a. klimaat;
- O.a. energie (offshore wind/waterstof);
- O.a. circulaire economie (bv. grondstoffen)
- Verduurzaming industrie (oa Elektrochemische conversie en materialen)
- Landbouw/water/voedsel

3. Digitalisering van de industrie

- Smart Industry
- Cyber
- AI
- Quantumtechnologie
- Chips
- FotonicaNanotechnologie
- Datadelen (Gaia-X project bv.).

4. Strategische inrichting van waardenketens.

Investerings, ondernemingsfinanciering (startups, scaleups), aantrekken buitenlandse investeringen, vestigingsklimaat.

5. Internationaal concurrentievermogen (financiering) van NL-bedrijven:

5.1.2a
- van topsectoren
- van MKB;
- in belangrijkste EU-markten;
- compliance vraagstukken (IMVO);
- belang maakindustrie
- industriepolitiek.
- Link innovatiebeleid

6. Implementatie relevante SDG's.

7. Stimulering van internationale innovatiesamenwerking en verbinding Innovatiebeleid met handelsbeleid (link naar topsectoren):

- prioriteitslanden
 - markt-themacombinaties
- beleidsinstrumenten.

Ter gedachte- en besluitvorming

Aanleiding

In de ISO-CIE van 20 januari jl. is afgesproken de ISO-CIE tussentijds te informeren en te raadplegen bij de verdere uitwerking van het procesvoorstel ISO NL 2.0 (ISOC 21-05).

Doel bespreking

Toelichting van, gedachtewisseling en besluitvorming over onderstaande punten:

1. Conceptlijst te interviewen personen (bijlage);
2. Voorstel/richting strategische agendavorming ISO NL 2.0, incl. conceptlijst relevante vraagstukken (bijlage);
3. Criteria selectie leden van het ISO NL 2.0 + rolbeschrijving;
4. Criteria selectie voorzitter en secretarissen van het ISO NL 2.0 + rolbeschrijving;
5. Criteria/richting besloten of openbaar ISO NL 2.0;
6. Relatie ISO NL 2.0 versus overige pijlers PPS bouwwerk;
7. Tijdslijn.

Inleiding

Daar waar de gedachte is dat een publiek-privaat overleg op strategische vraagstukken belangrijke meerwaarde heeft, is de projectgroep ISO NL 2.0 opgedragen te onderzoeken welke wijzigingen zouden moeten plaatsvinden in de organisatie van het ISO NL voor het vergroten van de strategische slagkracht en relevantie van dit gremium.

Beoogd wordt een ISO NL 2.0 dat op doelmatige en efficiënte wijze publiek-privaat gedragen adviezen uitbrengt over strategische onderwerpen ten behoeve van het vergroten van import/export, innovatie en investeringen en de algehele ondersteuning van het Nederlands internationaal verdienvermogen in het buitenland (Advies aan kabinet/ advies aan bewindspersonen **PM**).

1. Conceptlijst te interviewen personen (bijlage **PM) Allen**

De insteek is om een representatief aantal personen te spreken die direct of indirect betrokken zijn bij strategieën omtrent het internationaal verdienvermogen van Nederland. De gesptrekken worden in twee fases gevoerd. In een eerste fase worden de portefeuillehouders en ... gesproken in een tweede fase

2. Voorstel/richting strategische agendavorming ISO NL 2.0 BZ Vorm

Thematische portefeuillehouders of (juist) niet en wel algemene leden

De verbinding van de portefeuillehouders aan een specifieke portefeuille heeft tot nu toe niet of onvoldoende geleid tot het noodzakelijke cross-sectoraal bespreken van relevante vraagstukken voor de versterking van het internationaal verdienvermogen van Nederland. Om die reden onderzoekt de projectgroep of sectorale portefeuillehouders moeten worden vervangen door leden, zonder specifieke portefeuille, voor een brede adviserende functie. En wie die leden dan wel niet zouden moeten zijn. Relevante vraagstukken worden door de leden in gezamenlijkheid besproken. Verwezen wordt naar de bijlage met de lijst relevante vraagstukken. De projectgroep onderzoekt in dit kader tevens hoe de Rijkscommissie is ingericht, hoe het agendainitiatief is belegd en of dit naar behoren functioneert.

Beoogde uitkomsten van het ISO NL 2.0

Er is publiek-private overeenstemming en afstemming over de in te zetten koers t.a.v. de prioritaire relevante vraagstukken (zie bijlage) voor het realiseren van de doelstelling van het ISO NL 2.0. Oplossingsrichtingen voor het adresseren van marktfalen en daarmee versterken van het internationaal verdienvermogen worden in gezamenlijkheid besproken en afgestemd. Dit kan leiden tot bijvoorbeeld adviezen of overeenstemming over relevante beleidsstukken. Refereren aan kader beleidsvorming en Nieuwe Koers VNO-NCW/fiches

Zoals besloten is in de ISO CIE van 20 januari jl. wordt het advies over een ISO NL 2.0 geschreven vanuit de inhoud van het rapport Buijink (2017) en specifiek vanuit de daarin geformuleerde uitgangspunten voor een sterk internationaal verdienvermogen van Nederland. Nadien is een aantal beleidsstukken en rapporten verschenen van zowel publieke als private partijen die een relatie hebben tot de Buijink uitgangspunten. De meest relevante daarvan worden meegenomen voor het bepalen van wat de nieuwe uitgangspunten van het ISO NL 2.0 moeten zijn. Genoemd kan worden bijvoorbeeld de BHOS-nota (mei '18), de visie op de toekomst van de industrie NL van EZK (okt. '20) of het MLT-rapport van VNO-NCW van februari dit jaar.

3. Criteria selectie leden van het ISO NL 2.0 + rolbeschrijving @ VNO NCW, afwegingen opstellen in keuzes

4. Criteria selectie voorzitter en secretarissen van het ISO NL 2.0 + rolbeschrijving @ BZ

De criteria voor de voorzitter en de secretaris(sen) van het ISO NL 2.0 worden bepaald aan de hand van de uitgangspunten van het rapport Buijink (2017), de Handelsagenda BHOS (okt. 2018), de Tweede Kamerbrief over de oprichting van het ISO NL (okt. 2018), de Tweede Kamerbrief Publiek Private Samenwerking (dec 2018), de Kamerbrief '1 jaar na de Handelsagenda' (okt. 2019) en het adviseringstraject vanuit de portefeuillehouders ISO NL (2018-2020). Daarnaast zal hetgeen uit de te voeren interviews naar voren komt hierover, meegewogen worden.

Op grond van de genoemde stukken staan de volgende (nader aan te vullen) criteria centraal:

De voorzitter staat symbool voor publiek-private samenwerking t.b.v. internationaal ondernemen waarbij handel, innovatie en kennis aan elkaar worden verbonden;

De secretarissen vloeien voort uit de publieke of private organisaties die ten grondslag liggen aan het ISO NL 2.0.

Rolbeschrijving **PM**

5. Criteria/richting besloten of openbaar ISO NL 2.0 (transparantie versus vorm Rijkscommissie) EZK

Besloten versus open ISO NL 2.0

Het ISO NL is in haar huidige vorm opgericht als klankbord van het kabinet m.b.t. internationaal-economische vraagstukken. In de toenmalige Terms of Reference wordt het ISO NL gevraagd om een publiek-private internationaliseringsstrategie vast te stellen en om toezicht te houden op de voortgang van internationale projecten en programma's. In de eerste voorbereidende agenda voor de ISO NL (dd. 6 dec 2018) staat dat de agenda en actielijsten na een half jaar geopenbaard worden via de website www.iso-nl.com (op dit moment is de website offline).

Het adviserende karakter van de ISO NL leidt ertoe dat de onderwerpen die in het overleg besproken worden geopenbaard worden **PM**. Mogelijk heeft dit ertoe geleid dat het strategische karakter van de ISO NL nooit van de grond is gekomen, doordat de aangesloten portefeuillehouders en voorzitter allicht niet de vrijheid hebben gezien om gevoelige onderwerpen te bespreken **PM**.

De Rijkscommissie voor export-, import- investeringsgaranties (hierna Rijkscommissie) is in vorm vergelijkbaar met het ISO NL. De Rijkscommissie heeft tot taak overleg te voeren over (inter)nationale ontwikkelingen en vraagstukken alsmede knelpunten en mogelijke oplossingen daarvoor, op het gebied van export-kredietverzekering en -financiering en investeringsverzekeringen. Maar waar de ISO NL een klankbord is voor het kabinet, brengt de Rijkscommissie alleen indien gevraagd verslag uit over haar werkzaamheden aan de Minister van Financiën en de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. De stukken die in de Rijkscommissie besproken worden zijn vertrouwelijk en worden enkel gedeeld met de leden.

Afwegingen besloten versus open ISO NL 2.0

	Besloten	Open
Voordeel	-Gevoelige onderwerpen makkelijker bespreekbaar.	-Past in huidige vraag samenleving naar meer openbaarheid van bestuur (toeslagen affaire etc.) -Controle door kabinet/kamer op voorstellen zoals strategieën -Adviserend aan kabinet, strategisch
Nadeel	-gesloten karakter kan werking ondermijnen doordat buitenwereld niet weet wat er besproken wordt	-Controversiële onderwerpen mogelijk lastiger bespreekbaar

In september 2020 heeft Follow the Money een WOB-verzoek ingediend om toegang te krijgen tot alle documentatie gerelateerd aan het ISO. In eerder onderzoek had Follow the Money ook al een WOB-verzoek gedaan naar de voorloper van het ISO NL, het DTIB.

6. Relatie ISO NL 2.0 versus overige pijlers PPS bouwwerk (ISO NL C – NLiB – TINL – NL Works)

VNO

7. Tijdslijn BZ

Betreft: Conceptadvies ISO NL 2.0

Datum: 11/03/2021 (versie 002)

1. Aanleiding en doel advies

O.a. constatering en besluiten ISO-CIE, Twijnstra Gudde onderzoek, aantreden nieuw kabinet in 2021.PM

2. Totstandkoming advies

O.a. (verantwoording) projectgroep, werkwijze. PM

3. Inhoud advies

3.1 Ambitie en doelstellingen internationaal verdienvermogen van NL.

3.1.1 Aan de hand van rapport Buijink (2017);

3.1.2 Aan de hand van het huidig regeerakkoord.

3.1.1. Rapport Buijink (2017)

De ambitie is om het NL exportvermogen verder te versterken. De daarbij behorende doelstellingen zoals die geformuleerd zijn in het rapport Buijink¹ luiden, samengevat, als volgt:

- in 2030 wordt 40 procent van het NL inkomen (bbp) aan het buitenland verdiend (was 32 procent volgens CBS in 2016);
- in 2030 is het aandeel groeimarkten in de export verdubbeld;
- in 2030 is 20 procent van het NL-bedrijfsleven direct internationaal actief (is 12 procent volgens CBS in 2016);
- NL heeft in 2030, 200.000 kenniswerkers aangetrokken uit het buitenland (+30% ten opzichte van trend 2016);
- in 2030 Nederland verder gestegen op de Global Competitiveness Index (WEF) en de European Innovation Scoreboard (vierde, resp. zesde plaats van NL in 2016).

Naast deze kwalitatieve criteria is er voor 8 thema's gekozen die hun weerslag hebben gevonden in evenzoveel portefeuillehouders:

1. Financiering
2. Kennis & talent
3. Regionale internationalisering
4. Branding & Promotie
5. MKB
6. Topsectoren
7. Vestigingsklimaat
8. Start ups-scale ups

3.1.2 Huidig regeerakkoord PM

3.2 Herziening ambitie en doelstellingen internationaal verdienvermogen van Nederland

3.2.1 Aan de hand van beleidsstukken verschenen na het Buijink rapport (eventueel in een bijlage op te nemen).

Een aantal beleidsstukken van BZ of EZK bevat kwantitatieve dan wel kwalitatieve aanpassingen of aanvullingen op de doelstellingen als geformuleerd in het rapport Buijink. Het gaat om de volgende elementen:

¹ 2017 + link

a. BZ - BHOS-nota dd 18 mei 2018

Over de doelstelling '2030, NL hoger op score boards': Positie in top 5 behouden.

Nieuwe relevante doelstellingen:

Nieuwe manier van zaken doen nodig voor succes op verre markten; Meer richten op MKB en start ups; Inspanningen op markten die voor NL het belangrijkste zijn; Eco-diplomatie gericht op start ups; Verbetering economisch klimaat voor vrouwen; Internationale afspraken nodig op digitalisering; NL digitaal koploper EU.

b. EZK - NL digitaliseringsstrategie d.d. PM

Nieuwe relevante doelstellingen:

NL proeftuin van de wereld voor toepassing van digitale technologieën.

c. EZK - MTIB Kamerbrief d.d. 26 april 2019

Nieuwe relevante doelstellingen:

- 2.5% van BBP wordt aan R&D uitgegeven;
- nationale broeikasgasuitstoot terugdringen met 49% in 2030, oplopend naar 95% in 2050 ten opzichte van 1990;
- Een duurzaam gedreven, volledig circulaire economie in 2050. Voor 2030 is de doelstelling halvering van het grondstoffengebruik;
- In 2030 is in de land- en tuinbouw het gebruik van grondstoffen en hulpstoffen substantieel verminderd en worden alle eind- en restproducten zo hoog mogelijk tot waarde gebracht. In 2050 is het systeem van landbouw en natuur netto klimaatneutraal;
- In 2040 leven alle Nederlanders tenminste vijf jaar langer in goede gezondheid, en zijn de gezondheidsverschillen tussen de laagste en hoogste sociaaleconomische groepen met 30% afgenomen.
- Topsectoren hebben een uitstekende uitgangspositie om in de wereld een vooraanstaande rol te spelen bij het aangaan van maatschappelijke uitdagingen en daarbij de internationale economische kansen te benutten.

d. EZK - Groeistrategie kamerbrief, d.d. 13 december 2019

Nieuwe relevante doelstellingen:

- structurele groeivermogen van de economie verhogen (Niet als doel op zich, maar omdat we dat nodig hebben om de zaken als zorg, AOW en pensioenen moeten bekostigen);
- We willen dat Nederland een aantrekkelijk land blijft om in te ondernemen en om vanuit handel te drijven;
- We willen ook graag dat het besteedbaar inkomen van burgers stijgt, het liefst voor alle groepen. Het vergroten van de welvaart gaat over het realiseren van al deze wensen.

e. EZK - Visie op toekomst industrie NL, d.d. 30 oktober 2020

Over de doelstelling '2030, NL hoger op score boards': Huidige positie - GCI 4^e

European Innovation - Scoreboard 4 (1 in EU)

Nieuwe relevante doelstellingen:

p. 14 Meer samenwerken in Europa

f. EZK - Human Capital Agenda Topsectoren

Nieuwe relevante doelstellingen:

Beschikbaarheid van een **minder dan nu** goed opgeleide beroepsbevolking is een belemmerende factor voor het realiseren van de geformuleerde economische en maatschappelijke ambities.

g. EZK - Toekomst van de basisindustrie in Nederland d.d. 28 mei 2020

Nieuwe relevante doelstellingen:

- Nederland heeft daarom de ambitie en de kans om *de* (Europese)vestigingsplaats te zijn voor duurzame (basis)industrie.
- Het kabinet heeft de ambitie om Nederland internationaal te positioneren als hét knooppunt in de internationale waterstofwaardeketen.

h. EZK - Naar meer focus in de acquisitie buitenlandse bedrijven, d.d. 17 april 2020

Nieuwe relevante doelstellingen:

Aantrekken buitenlandse bedrijven die Nederland innovatiever en duurzamer maken en die bijdragen aan de verdere digitalisering van Nederland.

i. BZ - Handelsbrief PM

j. @ BZ/EZK nagaan wat beleidswijzigingen zijn door de Covid-19 pandemie. O.a. Building Back Better PM.

3.2.2 Aan de hand van stukken uit de privésector, zoals VNO-NCW/MKB-NL rapport 2021 'Ondernemen voor brede welvaart - Naar nieuw Rijlands samenspel'

@5.1.2@5.1.2 essentiële punten uit MLT-rapport incl. fiche internationalisering VNO-NCW t.a.v. versterking van het NL internationaal verdienvermogen weergeven. Inclusief punten voor exporterherstel wat n.a.v. Covid-19 pandemie.

3.2.3 Aan de hand van de aanbevelingen van NLiB, TINL en NLWorks PM

3.2.4 Aan de hand van de uitkomsten van de interviews

@ allen: gemene delers uit de antwoorden op de gestelde vragen distilleren.

- Wat zijn volgens u de belangrijkste strategische uitdagingen/vraagstukken voor het Nederlands internationaal verdienvermogen de komende 5?
- Welke uitgangspunten uit het Buijink rapport zijn volgens u achterhaald, welke zijn nog relevant?
- Wat zijn op het gebied van internationalisering de doelstellingen en ambities van uw organisatie/sector?
- Op welke gebieden of onderwerpen is er publiek-private samenwerking nodig om deze doelstellingen te bereiken? Hoe en met wie kan die samenwerking het beste plaatsvinden?
- Waar ligt de meerwaarde in een publiek-privaat (strategisch) overleg over economische vraagstukken en waar niet?

3.2.5 Aan de hand van uitkomsten verdiepingssessies

@: het idee was om deze sessies te houden na de interviews, aan de hand van de daaruit voortgekomen vraagstukken en ideeën voor vormgeving van het ISO NL 2.0. N.a.v. bespreking op 11/03 is afgesproken dat door de projectgroep een selectie wordt gemaakt van vraagstukken/vormgevingsideeën die aan de ISO-CIE worden voorgelegd. ISO-CIE bepaalt of andere personen bij de bespreking ervan aanwezig moeten zijn.

3.2.6 Aan de hand van CBS-rapporten

3.1.2.6 nagaan wat de actuele cijfers zijn wat de kwantitatieve doelstellingen van Buijink betreft.

3.2.7 *Aan de hand van Europese economische en geopolitieke actualiteiten*

3.1.2.6 en 3.1.2.7 verwerking van breder EU kader/CIE-beleid van von der Leyen met de twee prioritaire thema's voor de EU: duurzaamheid en digitalisering.

3.2.7 *Aan de hand van internationale economische en geopolitieke actualiteiten*

OESO en WTO rapporten PM

3.2.8 Conclusie PM

3.3 Herijking van het ISO NL (ISO NL 2.0) als orgaan: vorm & inrichting

3.3.1 *O.a. aan de hand van de herziene ambities en doelstellingen*

3.3.2 *O.a. aan de hand van de uitkomsten van de interviews*

-Wat is uw advies om een ISO 2.0 toekomstbestendig te maken?

-Welke rol zou het ISO NL 2.0 moeten hebben?

-Dient het ISO NL 2.0 adviezen te geven aan het kabinet? Zo ja, hoe zouden die adviezen tot stand moeten komen?

-Hoe kan het ISO NL 2.0 het beste ingericht worden? Moeten de portefeuilles gehandhaafd worden of liggen algemene leden van het ISO NL 2.0 met inbreng en visie op actuele thema's meer voor de hand?

-Welke verdere randvoorwaarden zijn essentieel zodat het ISO NL zijn rol goed kan vervullen? Denk hierbij o.m. aan capaciteit, ondersteuning en financiering.

3.3.3 *Rol: adviesfunctie, RvC-functie? Rol van de ministers van EZK/BZ?*

3.3.4 *Behoud portefeuilles en portefeuillehouders of vraagstuksgewijze werkwijze?*

3.3.5 *Hoeveel 'leden' en welke?*

3.3.6 *Verhouding van het ISO NL tot de ISO CIE, NLiB, TINL en NLWorks*

3.3.7 *Selectiecriteria leden van het ISO NL 2.0 + rolbeschrijving*

3.3.8 *Selectiecriteria, profiel, rol, vergoeding, tijdsbeslag en verantwoordelijkheden voorzitter*

De selectiecriteria voor de voorzitter van het ISO NL 2.0 worden bepaald aan de hand van de uitgangspunten van het rapport Buijink (2017), de Handelsagenda BHOS (okt. 2018), de Tweede Kamerbrief over de oprichting van het ISO NL (okt. 2018), de Tweede Kamerbrief Publiek Private Samenwerking (dec 2018), de Kamerbrief '1 jaar na de Handelsagenda' (okt. 2019) en het adviseringstraject vanuit de portefeuillehouders ISO NL (2018-2020). Daarnaast zal hetgeen uit de te voeren interviews naar voren komt hierover, meegewogen worden.

Op grond van de genoemde stukken staan de volgende (nader aan te vullen) criteria centraal:

De voorzitter staat symbool voor publiek-private samenwerking t.b.v. internationaal ondernemen waarbij handel, innovatie en kennis aan elkaar worden verbonden;

3.3.9 *Selectiecriteria, aantal, rol, tijdsbeslag en verantwoordelijkheden secretarissen*

De secretarissen komen uit de publieke of private organisaties die ten grondslag liggen aan het ISO NL 2.0.

3.3.10 Besloten versus openbaar ISO NL 2.0

Het ISO NL is in haar huidige vorm opgericht als klankbord van het kabinet m.b.t. internationaal-economische vraagstukken. In de toenmalige Terms of Reference wordt het ISO NL gevraagd om een publiek-private internationaliseringsstrategie vast te stellen en om toezicht te houden op de voortgang van internationale projecten en programma's. In de eerste voorbereidende agenda voor de ISO NL (dd. 6 dec 2018) staat dat de agenda en actielijsten na een half jaar geopenbaard worden via de website www.iso-nl.com (op dit moment is de website offline).

Het adviserende karakter van de ISO NL leidt ertoe dat de onderwerpen die in het overleg besproken worden geopenbaard worden **PM**. Mogelijk heeft dit ertoe geleid dat het strategische karakter van de ISO NL nooit van de grond is gekomen, doordat de aangesloten portefeuillehouders en voorzitter allicht niet de vrijheid hebben gezien om gevoelige onderwerpen te bespreken **PM**.

De Rijkscommissie voor export-, import- investeringsgaranties (hierna Rijkscommissie) is in vorm vergelijkbaar met het ISO NL. De Rijkscommissie heeft tot taak overleg te voeren over (inter)nationale ontwikkelingen en vraagstukken alsmede knelpunten en mogelijke oplossingen daarvoor, op het gebied van exportkredietverzekering en financierings- en investeringsverzekeringen. Maar waar de ISO NL een klankbord is voor het kabinet, brengt de Rijkscommissie alleen indien gevraagd verslag uit over haar werkzaamheden aan de Minister van Financiën en de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. De stukken die in de Rijkscommissie besproken worden zijn vertrouwelijk en worden enkel gedeeld met de leden.

Afwegingen besloten versus open ISO NL 2.0

	Besloten	Open
Voordeel	Gevoelige onderwerpen makkelijker bespreekbaar.	-Past in huidige vraag samenleving naar meer openbaarheid van bestuur (toeslagen affaire etc.) -Controle door kabinet/kamer op voorstellen zoals strategieën -Adviserend aan kabinet, strategisch
Nadeel	Gesloten karakter kan werking ondermijnen doordat buitenwereld niet weet wat er besproken wordt	Controversiële onderwerpen mogelijk lastiger bespreekbaar

In september 2020 heeft Follow the Money een WOB-verzoek ingediend om toegang te krijgen tot alle documentatie gerelateerd aan het ISO. In een eerder onderzoek had Follow the Money ook al een WOB-verzoek gedaan naar de voorloper van het ISO NL, het DTIB.

3.3.11 Financiën.

3.3.12 Conclusie

3.4 Scenario's voor bewindslieden.

Q 5.1.25.1.2e Opties voor inkleuring door bewindslieden weergeven: scenario's.

Q welke mate van inkleuring? Op welke onderdelen?

Scenario 1: verzwaring/intensivering van ISO NL voorzitter, portefeuillehouders, en secretariaten.

ISO NL	• Voorzittersrol NL intensiveren (echt boegbeeld, bijv. 2 dagen per week); • Rol van portefeuillehouders (en hun achterban) intensiveren; • Rol en inzet secretarissen, deze zou uitgebreid moeten worden (capaciteit en/of aantal leden); • Relatie leggen en trekken op uitkomsten andere overlegfora publiek-privaat domein/samenhang via een agendacommissie; • Agendasetting strategisch niveau intensiveren/ thema's verbinden/ actualiteit koppelen/ rol en inzet portefeuillehouders strategisch laden.
ISO CIE	• ISO CIE: voorportaal ISO NL, ISO NL voorzitter schuift aan bij ISO CIE vergaderingen; • Verzwaring/intensivering rol ISO CIE secretarissen om invulling te geven aan aansturing businessunits en om te zorgen voor strategische koppeling; • Mogelijke uitbreiding van aantal CIE leden en secretariaat om zo bredere aansluiting te zoeken bij departementen/organisaties/fora.

Scenario 2: huidig model met versterkte rol van ISO NL voorzitter, gelijke rol portefeuillehouders, versterk ISO NL secretariaten.

ISO NL	• Voorzittersrol NL intensiveren (echt boegbeeld, bijv. 2 dagen per week); • Rol portefeuillehouders blijft gelijk aan huidige situatie, secretariaat staat aan de laat om uitwerking te coördineren; • Rol en inzet secretarissen, deze zou uitgebreid moeten worden (capaciteit en/of aantal leden); • Relatie leggen en trekken op uitkomsten andere overlegfora publiek-privaat domein/samenhang via een agendacommissie; • Agendasetting strategisch niveau intensiveren/ thema's verbinden/ actualiteit koppelen/ Rol en inzet portefeuillehouders strategisch laden.
ISO CIE	• ISO CIE: voorportaal ISO NL, ISO NL voorzitter schuift aan bij ISO CIE vergaderingen;

	• Verzwaring/intensivering rol ISO CIE secretarissen om invulling te geven aan aansturing businessunits en om te zorgen voor strategische koppeling. • Mogelijke uitbreiding van aantal CIE leden en het secretariaat, om zo bredere aansluiting te zoeken bij departementen/organisaties/fora.

Scenario 3: voorzitter ISO NL komt uit ISO CIE, geen vaste portefeuillehouders, versterkt ISO CIE secretariaat.

ISO NL	• Geen vaste voorzitter ISO NL, maar voorzitterschap wordt roulerend door de ISO CIE leden gedaan; • ISO behoudt haar strategische rol (zoals huidige situatie), maar beperkt zich tot het geven van input waarmee ISO CIE aan de slag kan/gaat. Hiermee doet het afstand van het geven van adviezen aan het kabinet; • Rol/inzet portefeuillehouders gericht op adviseren/klankborden strategische onderwerpen, om zo in light vorm zorgen voor organisatorische/politieke borging; • Geen ministeriele aansluiting meer bij ISO NL.
ISO CIE	• Verzwaring/intensivering rol ISO CIE secretarissen om invulling te geven aan aansturing businessunits (zoals in scenario 1) en om te zorgen voor strategische koppeling; • Relatie leggen en trekken op uitkomsten andere overlegfora publiek-privaat domein; • Mogelijke uitbreiding van ISO CIE met andere departementen/organisaties.

Tijdspad naar een ISO NL 2.0 advies**Versie 18/03/'21**

Welke actie wordt er ondernomen?	Wanneer?	Door wie?
- Vaststellen routekaart. - Stappenplan opstellen en gesprekken inplannen.	<u>Januari/februari 2021</u> - 20 januari - 1 februari	- ISO CIE - Projectgroep
- Gesprekken en uitwerking advies (incl. actualisering profiel nieuwe vztr. ISO NL). - 1ste conceptadvies gereed. - Agendering 1ste conceptadvies in ISO CIE.	<u>Maart/April 2021</u> - Tot 16 april - Uiterlijk 9 april (was 15 maart) - 14 april	- Projectgroep - Projectgroep - ISO CIE met projectgroep
- Agendering 2de conceptadvies in ISO CIE.	<u>Mei 2021</u> - 26 Mei	- ISO NL met projectgroep
- Bespreking stand van zaken advies in ISO NL? - Finalisering advies. - Accordering advies intern BZ, EZK en VNO-NCW.	<u>Juni 2021</u> - 1ste helft juni - 2de helft juni	- Projectgroep - BZ, EZK, VNO-NCW
- Start implementatie advies en start werving nieuwe vz. ISO NL op basis van profiel.	- Vanaf juli 2021.	

- Aantreden nieuw kabinet.	- 2021	
- Afronding implementatie advies en benoeming v.z. ISO NL.	- 2 ^{de} helft 2021	

Aanbevelingen van de projectgroep herijking ISO NL 2.0.

(Projectgroepleden:

5.1.2e

 (BZ, projectleider),

5.1.2e

 en

5.1.2e

5.1.2e

 (VNO-NCW),

5.1.2e

 en

5.1.2e

 (BZ),

5.1.2e

 en

5.1.2e

 (EZK)).

1. Aanleiding

De ISO NL Commissie heeft (januari 2021) aan de projectgroep gevraagd aanbevelingen te doen op welke wijze het ISO-ecosysteem strategischer, effectiever en efficiënter kan worden ingericht om het publiek-private overleg verder te versterken.

2. Introductie

In april 2017 werd het adviesrapport van de DTIB Stuurgroep Internationale Handels-innovatie- en investeringsbevordering getiteld '*Team Nederland: Samen Sterker in de Wereld*' uitgebracht. Daarin staat de wijze waarop Nederland, genoodzaakt door de toegenomen internationale druk op de Nederlandse concurrentiepositie en het Nederlandse verdienvermogen, zijn internationale economische positie kan versterken. Het advies van de projectgroep Buijink vormde de basis voor de oprichting van het ISO-ecosysteem: het Internationaal Strategisch Overleg met de onderliggende uitvoeringsorganisaties NLIB, NLWorks en TINL.

In de afgelopen jaren zijn binnen dit ISO-ecosysteem waardevolle ervaringen opgedaan. Er zijn concrete resultaten opgeleverd vanuit de publiek-private samenwerking op versterkte en gezamenlijke inzet op private, publieke en publiek-private bevordering van internationaal ondernemen. Tegelijkertijd kan worden vastgesteld dat sturing op meer integrale samenhang en samenwerking binnen het ecosysteem kan toenemen en dat een meer strategische output gewenst en noodzakelijk is.

In opdracht van de ISO NL Commissie heeft de projectgroep ISO NL 2.0 daarom de bevindingen over het ISO-ecosysteem tot heden geanalyseerd en een aantal aanbevelingen gedaan. Hierbij is de meerwaarde van deze publiek-private overlegstructuur getoetst, is de te adresseren strategische thematiek in kaart gebracht en worden enkele organisatorische aanpassingen voorgesteld voor het verkrijgen van een meer gestroomlijnde, effectievere en integrale advisering. In mei 2021 zijn de aanbevelingen van de projectgroep met de ISO NL Commissie besproken en door de Commissie overgenomen.

3. Proces

De projectgroep heeft zich gebaseerd op de bevindingen uit interviews met de voormalige vaste leden van het ISO NL (de thematische portefeuillehouders, benoemd voor de periode 2018-2021), met de ministeries van EZK, BZ en MINFIN en met een brede groep andere personen en organisaties die intensief betrokken zijn bij de publiek-private samenwerking, de Topsectoren en de beleidsagenda internationale handel en innovatie. Tweemaal (in maart en mei 2021) zijn de bevindingen en daarop gebaseerde aanbevelingen besproken en afgestemd met de ISO NL Commissie.

3.1 Bevindingen

Uit de interviews komt grosso modo het volgende beeld naar voren:

De geïnterviewden onderschrijven volmondig het grote belang van effectief publiek-privaat overleg voor het maximaliseren van het Nederlandse internationale verdienvermogen, evenals de noodzaak dit thema voortdurend hoog op de agenda van het kabinet te houden. "Als de ISO er niet was, dan zou hij alsnog moeten worden opgericht."

Voorts blijkt dat de meerwaarde van het ISO-NL vooral ligt in de economisch-strategische advisering. Meer operationele vraagstukken zijn eveneens belangrijk, maar zouden lager in het ecosysteem kunnen worden belegd. Zeer nadrukkelijk komt het beeld naar voren dat het ISO-ecosysteem lijdt aan gebrek aan executiekracht en sturing van bovenaf en aan een tekort aan synergie en integraliteit tussen de deelnemers. Eveneens is er aanleiding de rol van EZK, als één van de dragers van het systeem, te vergroten en een grotere betrokkenheid van en interactie met de Topsectoren te borgen.

De rondgang langs de brede groep betrokkenen bij het publiek-private economische overleg leert bovendien dat de thema's uit het rapport *'Team Nederland: Samen sterker in de wereld'* onverminderd relevant zijn. Enkele nieuw geformuleerde vraagstukken die aansluiten bij de actualiteit en maatschappelijke uitdagingen, maken - volgens nagenoeg alle geïnterviewden - een zo spoedig mogelijke strategische beleidsbepaling door het ISO NL, in een nieuwe meer verbindende en verdiepende opzet, noodzakelijk: het ISO-NL 2.0.

4. Uitgangspunten van de projectgroep

Op basis van de interviews formuleerde de projectgroep de volgende uitgangspunten bij de herstructurering van het ISO-ecosysteem:

- Houd het simpel en sluit zo dicht mogelijk aan bij de oorspronkelijke opzet.
- Laat de inhoud van de thematiek vormgever zijn om tot een integraal, multidisciplinair advies te komen.
- Verzorg daarbij een sterkere verbinding met Topsectoren, innovatie en kennis.
- En ten slotte, streef naar een effectievere en efficiëntere overleg- en samenwerkingsstructuur over de gehele kolom van het ecosysteem.

De projectgroep heeft ingezet op het aanscherpen van taken en verantwoordelijkheden van de verschillende fora en spelers op het brede terrein van internationaal ondernemen: handelsbevordering, innovatiesamenwerking, buitenlandse investeringen en kennis en talent. Daarbij is opnieuw bezien welke functionarissen aan de verschillende overleggen zouden moeten deelnemen en zijn voorstellen ontwikkeld ten aanzien van functionaliteiten als agendering, coördinatie en controle op het strategisch niveau van de advisering en op de operationele uitvoering.

De ISO NL Commissie is met de projectgroep van mening dat met de voorgestelde aanpassingen het ISO-ecosysteem verder kan worden versterkt op strategisch en operationeel niveau.

5. Het ISO-ecosysteem herijkt

Binnen het ISO-ecosysteem worden in de nieuwe opzet de volgende vier rollen onderscheiden:

- *ISO NL 2.0: strategische advisering*

Het ISO NL 2.0 verstrekt gevraagd en ongevraagd strategisch advies aan het kabinet en aan publieke en private partijen omtrent internationaal ondernemen en de Nederlandse concurrentiepositie.

- *ISO-NL-Commissie: sleutelpositie*

De commissie bewaakt het strategisch niveau van het overleg in het ISO NL 2.0 en belegt de strategische beleidsvoorbereiding en operationele voorbereiding in thematische werkgroepen.

- *Stuurgroep Internationaal ondernemen*

In dit nieuw opgerichte publiek-privaat vooroverleg wordt informatie ten behoeve van de strategievorming opgehaald en vindt in de operationele dimensie afstemming plaats met de verschillende beleids- en uitvoeringsorganisaties. Tevens worden (tussentijds) rapportages van de werkgroepen besproken ten behoeve van de voortgang en agendering in de ISO NL Commissie.

- *Werkgroepen*

Ad hoc werkgroepen (economische missies, digitalisering) en meer structurele werkgroepen (bijv. Werkgroep meerjarig programmeren, Werkgroep exportfinanciering) worden door de ISO NL Commissie benoemd op basis van het te behandelen thema.

5.1 Het ISO NL

Het ISO NL is een overleg dat gevraagd en ongevraagd op strategisch niveau advies uitbrengt aan het kabinet en aan andere publieke en private partijen over internationaal ondernemen en het versterken van de Nederlandse internationale concurrentiepositie.

Uit de gehouden interviews kwam naar voren dat de bestaande opzet met vaste portefeuillehouders¹ leidde tot onvoldoende onderlinge synergie en integraliteit in de probleembenadering en advisering. Daarom zijn er aanbevelingen gedaan om de samenstelling van het ISO NL aan te passen naar een format waarin, naast een beperkt aantal vaste leden, verschillende 'wisselspelers' (publiek-privaat-ngo's) worden uitgenodigd, die vanuit hun specifieke expertise kunnen bijdragen aan de opstelling van een integraal advies. Goede vraagstelling en uitnodiging zijn daarbij essentieel. Het is nadrukkelijk de bedoeling ook andere departementen te betrekken om tegemoet te komen aan de gevoelde noodzaak van hun grotere inbreng.

5.1.2e VNO-NCW en MKB-Nederland, 5.1.2e VNO-NCW/MKB-Nederland, de 5.1.2e EZK, de 5.1.2e, een vertegenwoordiger van kennis en regio's², de 5.1.2e ISO NL en de 5.1.2e ISO-NL vormen de vaste kern. De ministers van BHOS en EZK nemen op uitnodiging van de ISO NL CIE deel.

¹ Vaste portefeuillehouders: financiering, branding & promotie, start ups & scale ups, MKB, Topsectoren, regionale internationalisering, vestigingsklimaat, kennis & talent.

² Het betreft vaste leden van het ISO-NL die de regio's en de kennisinfrastructuur vertegenwoordigen en die ervaring hebben met de valorisatie van kennis en met innovatiesamenwerking. Het is ook mogelijk dat één lid beide functies in zich verenigt.

Aanbevolen wordt het ISO NL formeel via een instellingsbesluit tot het oprichten van een externe adviescommissie, om te bouwen. De voordelen daarvan zijn dat er een formele basis is voor bezoldiging van de voorzitter in (de gewenste) schaal 18. Er is geen rompslomp met aanbestedingsprocedures voor die bezoldiging. Deze vorm geeft tevens invulling aan hetgeen in de interviews naar voren is gekomen, te weten dat het ISO NL daadkrachtiger kan optreden. In het instellingsbesluit kan bovendien de bestaansduur van de externe adviescommissie worden vastgelegd. Dit kan bijvoorbeeld gelinkt worden aan een kabinetsperiode. Ook is er met een formele instelling transparantie over de taken en samenstelling van de commissie. Ten slotte, de benaming ISO-adviescommissie kan gebruikt worden.

5.2 De ISO NL Commissie

De ervaring met het ISO NL in voorgaande jaren toont aan dat een beter belegde uitvoering binnen het ISO-ecosysteem voorwaardelijk is voor een bestendige en kwalitatief hoge publiek-private adviesfunctie. Daarom is besloten een grotere uitvoerende rol te beleggen bij de ISO NL Commissie en de samenstelling ervan te wijzigen.

In de nieuwe opzet bekleedt de ISO NL Commissie een centrale rol binnen het ecosysteem waarin de ISO NL Commissie de agendering voor het ISO NL verzorgt en daarbij de strategische relevantie bewaakt. De commissie ziet er op toe dat de agenda van het ISO NL inhoudelijk wordt voorbereid en dat de relevante experts worden uitgenodigd voor de discussie in het ISO NL. De ISO NL Commissie belegt bovendien de voorbereiding van de adviezen bij werkgroepen. Voorts beslist de ISO NL Commissie welke projecten door NLWorks worden uitgevoerd en wordt zij over het verloop daarvan tussentijds geïnformeerd.

De nieuwe sleutelfunctie van de ISO NL Commissie in het ecosysteem vergt dat de personele capaciteit en ondersteuning ervan dient te worden vergroot. Door de sterke verbinding tussen het ISO NL en de ISO NL Commissie wordt bovendien geadviseerd de voorzitter en de secretaris van het ISO NL ook de voorzitter en secretaris van de ISO NL Commissie te laten zijn. De andere leden van de ISO NL Commissie zijn de ^{5.1.2e} EZK, de ^{5.1.2e} en ^{5.1.2e} VNO-NCW, waarmee, gezien hun posities in hun respectievelijke kolommen, goede uitvoering van de beleidsvoorbereiding verder is verankerd.

5.3 Stuurgroep Internationaal Ondernemen (SIO)

Uit de interviews blijkt dat ook het publiek-privaat overleg aan de 'onderkant' van het ecosysteem efficiënter en gestroomlijnder kan worden vormgegeven. Er zijn meerdere fora waarvan de agenda's regelmatig overlappen en die zich bovendien hoofdzakelijk toeleggen op operationele aandachtspunten. Strategische onderwerpen worden te beperkt geadresseerd en komen niet in de volle breedte en integraal aan de orde. Bovendien is er structureel onvoldoende aansluiting met de Topsectoren, innovatiesamenwerking en het ministerie van EZK.

Deze constatering leidt tot het advies een nieuw overlegorgaan met formeel vastgelegde verantwoordelijkheden en deelnemers op te richten, dat de bestaande PPS-Stuurgroep vervangt. In deze nieuwe Stuurgroep Internationaal Ondernemen (SIO) wordt informatie ten behoeve van de strategievorming opgehaald en vindt in de

operationele dimensie afstemming plaats met de verschillende beleids- en uitvoeringsorganisaties. Tevens worden rapportages van de werkgroepen en de relatie met InvestInternational besproken.

De SIO vergadert eenmaal per zes weken in een beperkte setting, ten behoeve van Internationalisering MKB, handelsbevordering, innovatiesamenwerking en financiering. De stuurgroep vergadert eenmaal per kwartaal in een brede setting om over de breedte van alle Buijink-thema's relevante informatie op te halen. De agenda wordt publiek-privaat gevuld. Met het oog op een grotere betrokkenheid van innovatie en Topsectoren neemt EZK op directeurs-/MT-niveau deel. De voorzittersfunctie wordt voorts op roulatiebasis vervuld door BZ, EZK en VNO/NCW-MKB om zo het publiek-private karakter van het overleg verder gezicht te geven.

Samenstelling beperkte stuurgroep:

Publiek: BZ, EZK, NIO, RVO/TINL, NL Works, ISO-NL(-Commissie),
Privaat: VNO/NCW-MKB, NLIB, Topsectoren³.
Eventuele wisselspelers indien gewenst op thema en/of voorbespreking werkgroep.

Samenstelling brede stuurgroep:

Publiek: BZ, EZK, RVO, NIO, RVO/TINL, KvK, ISO NL(Commissie), NLWorks, NFIA, InvestInternational. VSNU/VH/TO2, regio,
kennisinstellingen, LNV, IenW, Rijkscommissie.
Privaat: VNO-NCW/MKB, FME, EvoFenedex, KonMetUnie, NLIB.
Publiek-privaat: Topsectoren.

5.4 Werkgroepen

De werkgroepen worden samengesteld op basis van expertise in opdracht van de ISO NL Commissie. De ervaring leert dat private deelnemers een bescheiden rol zien in de schriftelijke beleidsvoorbereiding en dat de penvoering en coördinatie binnen een werkgroep daarom vanaf aanvang moeten worden belegd bij BZ, EZK of VNO-NCW/MKB. De werkgroepen rapporteren aan de ISO NL Commissie en desgevraagd aan de Stuurgroep Internationaal Ondernemen.

6. Overige organisatiewijzigingen: voorzitter en secretaris

Een daadkrachtig publiek-privaat economisch overleg heeft een voorzitter die meer dan voorheen voldoende tijd ter beschikking heeft om in zijn/haar rol continuïteit en effectiviteit van het ecosysteem te borgen. De projectgroep is daarom van mening dat de voorzitter twee dagen van zijn/haar werkweek aan het ISO moet kunnen besteden. Dit is eens te meer nodig daar de taak van de voorzitter is uitgebreid (zie punten 5.2 en 5.3).

³ De Topsectoren is een diverse groep die verschillende niveaus van internationalisering kent. Deze groep is echter te groot om integraal te laten deelnemen aan de Stuurgroep Internationaal Ondernemen. Momenteel werkt EZK een voorstel uit hoe vertegenwoordiging van de Topsectoren kan plaatsvinden, waarbij de intensievere en bredere betrokkenheid van EZK en van de middelen van topsectorenbeleid eveneens de aandacht krijgen.

Daar het eveneens breed wordt gedragen dat de voorzitter afkomstig is uit de private sector, ligt het in de rede dat deze voor dit tijdsbeslag financieel wordt gecompenseerd. Hiervoor kan eventueel aansluiting worden gezocht bij hetgeen ter zake is afgesproken voor de 5.1.2e van de Topsectoren. De hoogte van deze bezoldiging is in nader overleg tussen EZK, BZ en VNO/NCW bepaald op schaal 18. Tevens is afgesproken dat BZ en EZK de bezoldiging van voorzitter gezamenlijk op zich nemen. De voorzitter wordt geacommodeerd bij VNO-NCW/MKB waar hij/zij ook door VNO gefinancierde secretariële ondersteuning gebruik kan maken.

In het voormalig ISO-ecosysteem waren 5.1.2e actief, afkomstig van BZ, EZK en VNO/NCW, die hun taak in nevenfunctie uitvoerden. Deze opzet leidde evenwel noodzakelijkerwijs tot veel afstemming en een beperkte capaciteit. Gezien de sterke verbinding tussen het ISO NL en de ISO NL Commissie en de nieuwe 'dubbelfunctie' van zowel de voorzitter als de secretaris, wordt aanbevolen een 'dedicated' secretaris te benoemen. Deze secretaris wordt voor afstemming binnen het ISO ecosysteem ondersteund vanuit een van de betrokken partners en werkgroepen waar passend. De bezoldiging van de secretaris valt ten laste van EZK en BZ.

Hoewel wisselend afkomstig uit en bezoldigd door BZ en EZK wordt, de secretaris toegevoegd aan de voorzitter. De secretaris wordt geacommodeerd bij VNO-NCW/MKB waar hij/zij ook door VNO gefinancierde secretariële ondersteuning gebruik kan maken. Van deze accommodatie kan, volledigheidshalve, de voorzitter eveneens gebruikmaken.

7. Thematiek

De meeste geïnterviewden benadrukten dat de thema's van het adviesrapport van de DTIB Stuurgroep Internationale Handels- innovatie- en investeringsbevordering 'Team Nederland: Samen Sterker in de Wereld' nog immer relevant zijn en voortdurend aandacht behoeven voor een stevige Nederlandse internationale concurrentiepositie. Het betreft de thema's:

- Handelsbevordering;
- Innovatiesamenwerking;
- acquisitie van buitenlandse investeringen;
- uitmuntend vestigingsklimaat;
- werving en behoud van kennis en talent en
- financiering van internationaal ondernemen.

Aansluitend bij de actualiteit noemden de geïnterviewden een groot aantal thema's dat strategische advisering behoeft, zijnde: internationale waardeketens, klimaat-energietransitie, Green Deal, geopolitieke dimensies, economische veiligheid, industriepolitiek, exportherstelplan, EU-herstelfondsen, start- en scale-ups en beschikbare fondsen voor internationalisering, Brexit, medtech en data. Het grote aantal thema's en de complexiteit ervan vraagt om focus en integrale benadering. Hiervoor zouden de maatschappelijke uitdagingen, zoals geformuleerd in onder andere het MTIB, een richtinggevend en herkenbaar kader kunnen bieden. Het betreft: energietransitie en duurzaamheid; landbouw, water en voedsel; gezondheid en zorg; veiligheid en sleuteltechnologieën.

8. Voortgang

Vooruitlopend op de aanstelling van een nieuwe voorzitter en een nieuwe secretaris zouden de eerste werkgroepen kunnen worden benoemd opdat het kabinet en publieke en private partijen – gevraagd en ongevraagd – zo spoedig mogelijk worden gevoed met integrale publiek-private adviezen over bovenstaande thema's. Zulks met het doel van de projectgroep Buijink in gedachten: een bestendig en zo groot mogelijk Nederlands internationaal verdienvermogen.

Ter besluitvorming en gedachtevorming

ADVIES OVER ISO NL 2.0

Concept 15 april 2021

Notitie t.b.v. de ISO NL CIE 20 april 2021

Aanleiding

De ISO NL CIE heeft op 20 januari 2021 aan de projectgroep opdracht gegeven om een advies uit te werken voor de inrichting van een ISO-NL 2.0.

Doel bespreking

Uw besluit op enkele in het stuk geformuleerde vragen opdat de verdere uitwerking ter hand kan worden genomen.

Proces tot op heden

Afgelopen weken heeft de projectgroep gesproken met de (voormalige) portefeuillehouders van het ISO NL, personen die intensief betrokken zijn bij PPS en de beleidsagenda internationale handel en innovatie (MKB, FME, NIO, Invest-International, Havenbedrijf Rotterdam, Rijkscommissie exportfinanciering, TINL, NLWorks, NliB) en met de 5.1.2e en 5.1.2e van nagenoeg alle topsectoren. Interviews vonden plaats rondom de drie volgende sets van vragen:

1. Wat is het algemene beeld over het ISO-NL - wat was nuttig en wat ontbrak?
2. Zijn de ambities en uitgangspunten van Buijink nog valide - over welke thema's zou het ISO-NL zich (ook) moeten buigen?
3. Hoe zou het ISO-NL moeten worden heringericht met het oog op een bestendige en effectieve inzet.

Uit deze interviews komt grosso modo het volgende beeld naar voren:

Nut:

Het belang van een strategisch publiek-privaat overleg voor het maximaliseren van het NLse internationale verdienvermogen wordt volmondig onderschreven evenals het belang economische internationalisering voortdurend hoog op de agenda van het kabinet te houden. Het ISO-NL kan daarin een belangrijke coördinerende rol spelen, daar deze niet of onvoldoende elders is belegd. Klankbord voor ministers en adviserend aan het kabinet. "Als de ISO er niet was, dan zou hij alsnog moeten worden opgericht."

Thema's:

De uitgangspunten van Buijink zijn nog immer relevant, naast enkele nieuw geformuleerde vraagstukken die aansluiten bij de actualiteit en maatschappelijke uitdagingen.

Organisatie van het ISO NL:

De impact van het ISO NL lijdt onder gebrek aan concrete doelstellingen en meetmomenten, commitment, synergie tussen de leden en, zeer nadrukkelijk, executiekracht. De meeste respondenten vinden vooral economisch-strategische advisering door het ISO NL prominent; meer operationele vraagstukken zijn belangrijk, maar eventueel elders in de lijn te beleggen.

Grotere betrokkenheid van topsectoren en andere departementen is gewenst.

Uitgangspunten van de projectgroep

Houdt het simpel, sluit zo dicht mogelijk aan bij de oorspronkelijke opzet van het ISO-ecosysteem en laat de inhoud van de thematiek vormgever zijn. Daarom is ingezet op het aanscherpen van taken en verantwoordelijkheden van het ISO NL, de ISO NL CIE, de voorzitters en secretaris(sen) binnen het bestaande systeem, naast voorstellen over deelnemers aan het ISO NL en functionaliteiten als agendering, controle op strategisch niveau advisering en operationele uitvoering.

De gezochte verbeteringen op gebied van strategische advisering en effectiviteit zouden hiermee redelijk eenvoudig kunnen worden bereikt.

1. Het ISO NL

De meerderheid van de geïnterviewden ziet belangrijke meerwaarde van het ISO NL op strategisch niveau. Daar waar het ISO NL zich toelegt op strategische advisering zou de meer operationele thematiek moeten worden belegd op een ander dek. Ook in verband met de versterking van de effectiviteit van de advisering zou de ISO NL CIE hierin een grotere rol moeten spelen. (Zie onder punt 2).

Wat de adviesfunctie betreft: geïnterviewden gaven bijna unaniem aan dat het van belang is dat het ISO NL desgewenst ook ongevraagd adviezen kan uitbrengen aan het kabinet naast het gevraagd adviseren van beide bewindspersonen op beleid.

1.1 Doel en functie van het ISO NL

Op basis van bovenstaande formuleert de projectgroep de volgende functiebeschrijving.

- Het ISO NL is een adviesorgaan van het kabinet en klankbord voor de ministers (BHOS en EZK) en stakeholders, samengesteld uit vertegenwoordigers van publieke en private organisaties, dat zich op strategisch niveau inzet voor internationaal ondernemen en het versterken van de NLse internationale concurrentiepositie.

1.2 Strategische vraagstukken ISO NL

De complexiteit en het belang van de in het ISO NL te adresseren strategische vraagstukken vragen om een gremium waarin op publiek-private wijze integrale strategische advisering gestalte krijgt. Daarnaast vraagt de omvang van het aantal vraagstukken om focus.

De meeste geïnterviewden benadrukten dat de thema's van Buijink nog altijd relevant zijn (m.u.v. branding, in fase van afronding). Het betreft uitmuntend vestigingsklimaat, werving en behoud van talent, financiering en investeringen in R&D en innovatiesamenwerking.

Aansluitend bij de actualiteit noemden de geïnterviewden een groot aantal thema's dat strategische advisering behoeft: waardeketens, klimaat-energietransitie, Green Deal, geopolitieke dimensies, economische veiligheid, industriepolitiek, exportherstelplan, EU-

herstelfondsen, start- en scale ups en beschikbare fondsen voor internationalisering, Brexit, medtech en data.

Het grote aantal thema's en de complexiteit vraagt om focus en een integrale benadering. Hiervoor zouden de maatschappelijke uitdagingen, zoals geformuleerd in onder andere het MTIB, een richtinggevend en herkenbaar kader kunnen bieden.

- Energietransitie en duurzaamheid
- Landbouw, water en voedsel,
- Gezondheid en zorg
- Veiligheid
- Sleuteltechnologieën.

Graag uw besluit over:

- De functiebeschrijving van het ISO-NL.
- De dubbelfunctie adviesgroep en klankbordgroep: het ISO NL adviseert het kabinet (evt. ongevraagd) en dient als klankbord voor de betrokken ministers (gevraagd) op strategisch niveau.
- De focus op strategische onderwerpen en het onderbrengen van de meer operationele thema's bij de ISO NL CIE/relevante werkgroepen.

Graag uw advies over:

- De voorgestelde thema's als richtinggevend kader.

1.3 Samenstelling van het ISO NL

1.3.1. Vaste portefeuillehouders versus beperkt aantal vaste leden met wisselspelers

Geïnterviewden gaven zonder uitzondering aan dat de huidige opzet met vaste portefeuillehouders heeft geleid tot onvoldoende synergie en integraliteit van de probleembenadering. Daarom wordt voorgesteld om deze samenstelling van het ISO NL te vervangen door een format waar, naast een beperkt aantal vaste leden, verschillende 'wisselspelers' (publiek-privaat-ngo's) worden uitgenodigd, die vanuit hun specifieke expertise kunnen bijdragen aan de opstelling van een integraal advies. Goede vraagstelling en uitnodiging zijn daarbij essentieel.

De ISO-NL kan zonder een aantal 'vaste spelers' niet naar behoren functioneren. De volgende worden voorgesteld: Ministers BHOS en EZK, 5.1.2e VNO-NCW, 5.1.2e MKB-NL, 5.1.2e VNO/NCW, 5.1.2e 5.1.2e EZK, de ISO-NL-voorzitter en (een) secretaris(sen).

Daarnaast zou overwogen kunnen worden om ook de publieke kennisinfrastructuur (universiteiten/hogescholen/TO2) en de regio's opnieuw een vaste vertegenwoordiging in ISO-NL te geven, gelet op hun brede betrokkenheid bij internationalisering.

Graag uw besluit over:

- Het afschaffen van vaste portefeuillehouders en de ISO-NL samenstellen per advies met ‘wisselspelers’ die worden gevraagd op basis van hun deskundigheid op het specifieke thema.
- De voorgestelde vaste leden.
- Het geopperde vaste lidmaatschap van de vertegenwoordigers regio’s en kennisinfrastructuur.

1.3.2. Ministers en andere departementen in het ISO NL

Geïnterviewden benadrukten de behoefte aan een soms grotere inbreng van andere departementen. De opzet van een ISO NL met wisselspelers geeft ruimte ook deze te betrekken bij de totstandkoming van een advies, hetgeen bovendien het draagvlak binnen het kabinet voor een advies kan verbreden.

De meerderheid van de geïnterviewden is van mening dat de aanwezigheid van de ministers van BHOS en EZK in het overleg gewenst is. De gedachte is daarom dat beide ministers minimaal driemaal per jaar beschikbaar zijn voor een vergadering van het ISO NL, mede gelet op het belang van de publiek-private klankbordfunctie voor beleidsontwikkeling. Het strategische niveau van de agenda zal naar verwachting deelname van de bewindspersonen stimuleren.

De positie van de ministers in dit overleg – toehoorder of lid – verdient aparte aandacht.

Graag uw besluit over:

- Aanwezigheid van beide ministers en – op uitnodiging – andere ministers/hoog ambtelijke vertegenwoordiging in het ISO NL.

Graag uw advies over:

- Ministers BHOS/EZK: toehoorder of lid van het ISO NL.

1.3.3. Voorzitter van het ISO NL – slagkracht

Geïnterviewden zijn nagenoeg unaniem in hun oordeel dat het de voorzitter ISO-NL aan voldoende tijd ontbreekt om de voorzitterstaak goed uit te kunnen voeren. Om extra capaciteit te verkrijgen, zou de voorzitter daarom moeten kunnen ingezet voor een vast aantal uren per week, hetgeen geacht wordt de continuïteit en uitvoering ten goede te komen. Ter vergelijking: voor de topsectoren worden de 5.1.2e anderhalve dag per week ingehuurd (gebaseerd op max S16).

Aangezien de voorzitter van de ISO NL dan meer tijd ter beschikking heeft, ligt het in de rede deze eveneens een stevigere rol te geven in de ISO NL CIE, om ook daar de executieve kracht en effectiviteit te vergroten (zie punt 2).

Net als bij de 5.1.2e zou door het grotere tijdsbeslag enige bezoldiging voor de voorzitter in overweging kunnen worden genomen. Respondenten geven overigens een

gemixt beeld wanneer hen de bezoldigingsvraag wordt voorgelegd: “dit is bij de gezochte statuur niet nodig en maakt de voorzitter kwetsbaar voor kritiek” versus tijdsbeslag en taak vereisen redelijkerwijze enige mate van bezoldiging. De projectgroep neigt naar bezoldiging om deze reden.

Geïnterviewden zijn van mening dat de voorzitter van het ISO NL afkomstig zou moeten zijn uit het bedrijfsleven met het oog op een zekere mate van onafhankelijkheid. Eenmaal werd de voorkeur voor een voormalig publiek bestuurder geopperd. Een tweekoppig voorzitterschap werd eveneens voorgesteld zonder voordelen te benoemen. Een wervingsprofiel wordt nader door de projectgroep uitgewerkt.

Graag uw besluit over:

- Voor vergroting slagkracht en continuïteit wordt de voorzitter van het ISO NL ingezet voor een vast aantal uren per week - anderhalve dag / twee dagen (te evalueren na een jaar).
- De voorzitter wordt bezoldigd.
- De voorzitter wordt betrokken uit het bedrijfsleven.

Graag uw advies over:

- De bezoldiging voor de voorzitter: conform

5.1.2e

 of anders.

2. De ISO NL CIE

Geïnterviewden onderschrijven zonder uitzondering dat de uitvoerende kracht van het ISO voorwaardelijk is voor een kwalitatief hoge en bestendige publiek-private strategische adviesfunctie en derhalve moet worden vergroot.

Mede om dicht bij de bestaande organisatie te kunnen blijven wordt daarom voorgesteld om een grotere uitvoerende rol te beleggen bij de ISO NL CIE en de samenstelling te wijzigen.

2.1 Functie ISO NL CIE – centrale rol naar en vanuit ISO NL

Voorgesteld wordt om de ISO CIE een centralere rol te geven binnen het ecosysteem, waarbij de ISO CIE de agendering voor het ISO-NL verzorgt en daarbij de strategische relevantie bewaakt.

De ISO NL CIE ziet er op toe dat de agenda inhoudelijk wordt voorbereid en de relevante experts worden uitgenodigd voor de discussie in het ISO NL. De ISO NL CIE belegt de voorbereiding van de adviezen van het ISO NL bij werkgroepen, departementen of bij de PPS-stuurgroep. De ISO NL CIE speelt een sleutelrol bij deze opdrachtstelling en bij het ophalen van input uit de werkmaatschappijen TINL, NLIB, NLWorks en de PPS-stuurgroep. Meer operationele vraagstukken zouden bovendien in laatstgenoemde stuurgroep kunnen worden behandeld. Mede daarom wordt voorgesteld

5.1.2e

 van de topsectoren – of een vertegenwoordiging daarvan – op te nemen in de PPS-stuurgroep. De precieze relatie met de PPS-stuurgroep, het NIO en de topsectoren moet evenwel nog nader worden uitgewerkt.

De ISO NL CIE beslist en wordt geïnformeerd over de projecten van NLWorks.

Graag uw besluit over:

- Centrale rol ISO NL CIE in de coördinatie van de voorbereiding van de adviezen van het ISO NL.

2.2 Samenstelling van de ISO NL CIE

2.2.1. Voorzitter

Om binnen de ISO NL CIE extra capaciteit te verkrijgen zou (zoals opgemerkt onder punt 1.3.3.) de voorzitter van het ISO NL kunnen worden toegevoegd aan het team van

5.1.2e EZL en 5.1.2e VNO/NCW in de ISO NL CIE.

Bij opname van de voorzitter ISO-NL in de ISO NL CIE is het denkbaar dat deze dan eveneens de voorzitter ISO NL CIE is. De voorzitter stelt de agenda op voor het ISO-NL in overleg met de overige leden van de ISO-CIE.

Graag uw besluit over:

- Uitbreiding capaciteit ISO NL CIE door toevoegen voorzitter ISO NL
- Voorzitter ISO NL = voorzitter ISO NL CIE

2.2.2. Secretarissen.

De ISO-NL beschikt in de huidige opzet over 5.1.2e (uit BZ, EZK en VNO/NCW-MKB); de ISO NL CIE over 5.1.2e (uit BZ en VNO/NCW-MKB). De secretariële taak is een nevenfunctie. Deze opzet voorziet in onvoldoende capaciteit en onvoldoende uitvoerende kracht van het ISO NL en de ISO NL CIE. Deze moet derhalve aangepast net zoals de rol van de voorzitter is aangepast. Dit is van belang gezien de sleutelpositie van de ISO NL CIE.

In overeenstemming met de nieuwe 'dubbelfunctie' van de voorzitter in het ISO NL en de ISO NL CIE is het denkbaar dat het ISO-NL secretariaat tevens het ISO NL CIE secretariaat voert. Er bestaat een sterke verbinding tussen beide gremia.

Voor de bemensing kan worden gedacht aan de volgende opties:

1. De huidige situatie wordt voortgezet. Er zijn 5.1.2e (een publieke en private) die evenwel noodzakelijkerwijze meer tijd krijgen voor de ondersteuning van de voorzitter. Nadelen: noodzakelijke extra afstemming en nevenfunctie.
2. Uitbreiding met een derde secretaris (door EZK). Ook in deze variant geldt dat de drie secretarissen voldoende tijd krijgen voor de ISO-werkzaamheden. Het voordeel van deze optie is dat alle drie de betrokken organisaties vertegenwoordigd zijn in het systeem. Nadelen: noodzakelijke extra afstemming en nevenfunctie.
3. Eén dedicated secretaris die zowel BZ, EZK als VNO/NCW-MKB vertegenwoordigt. Deze functie kan rouleren tussen de genoemde organisaties. Voordeel: geen extra afstemming, dedicated functie en continuïteit. Voorwaarde: voldoende ondersteuning door medewerkers van de genoemde organisaties.

De projectgroep neigt naar optie drie, waarbij de dedicated secretaris wordt bezoldigd door BZ/EZK en wordt geacommodeerd bij VNO/NCW en daar van secretariële ondersteuning gebruik maakt. Dit accommodatievoorstel geldt volledigheidshalve ook de voorzitter.

Graag uw besluit over:

- Het ISO-NL secretariaat voert tevens het ISO NL CIE secretariaat
- Eén of meerdere secretarissen, nevenfunctie of dedicated.
- Accommodatie

Graag uw advies over:

- Zwaarte van de secretarisfunctie

3 Way ahead

1. Overige aandachtspunten:

- Uitwerken samenwerking onderdaan het ecosysteem: PPS-Stuurgroep, NIO, 5.1.2e
5.1.2e, 5.1.2e overleg.
 - Besloten versus open – verslaglegging
 - Eventueel opstellen reglement (cfm Rijkscommissie, Cyber security Raad, Nationaal Groeifonds)
 - Financiën
 - Wervingsprofielen voorzitter - secretaris; benoemingstermijn
2. Formele dank aan de huidige portefeuillehouders, vorm
3. Advies aan de nieuwe bewindspersonen

ACTIE- EN BESLUITENLIJST

ISO Commissie - 20 januari 2021

Besluiten

1. ISO NL C stemde in met Plan van aanpak NLiB, TINL en NL Works aan de hand van aanbevelingen Twijnstra Gudde en benadrukte gezamenlijkheid, focus op de voorgestelde 3 doelen en link met 2 actielijnen Buijink.
2. ISO NL stemde in met Jaarplan 2021 van NLWorks (ISOC 21-03).
3. Procesvoorstel ISO NL 2.0 (ISOC 21-05) is door de Cie. is akkoord.
4. Voorstel aansturing op uitvoeringsorganisaties (ISOC 21-06) wordt in latere fase behandeld.

Actielijst

Actie	Wie	Voor wanneer
1. Doorontwikkeling Buijink rapport: <u>input NLiB, TINL en NL Works uit operationele veld inbrengen.</u>	NLiB, TINL en NL Works	Aanlevering 2 weken voor ISO NL Commissie vergadering aan 5.1.2e ISO NL Cie – gebundeld in A4.
2. NL Works ontwikkelt voorstel voor <u>goedkeuring ISO NL Cie voor Klankbordgroep</u> op basis materiedeskundige.	NL Works	Aanlevering voor 1 maart aan 5.1.2e ISO NL Cie.
3. <u>Wereldkaart</u> : NL Works, NLiB, TINL ontwikkelen wereldkaart waarbij gezamenlijke inzet internationaal in kaart. <i>Publiceerbaar format</i>	NLWorks ,TINL, NLiB	Aanlevering voor 1 maart aan 5.1.2e ISO NL Cie.
4. NLiB ontwikkelt voorstel voor goedkeuring ISO NL Cie <u>opzetten privaat ondersteund alumnetwerk.</u>	NLiB	Aanlevering voor 1 maart aan 5.1.2e ISO NL Cie.

5. <u>Uitwerken advies inrichting ISO 2.0,</u> hierbij ISO Cie. tussentijds informeren en raadplegen. Nadere afstemming mbt invulling trekkersrol projectgroep.	Publiek-private Werkgroep ISO 2.0	Aanlevering voor 1 maart aan 5.1.2e ISO NL Cie.
6. <u>Borging/aansluiting Missiegedreven Topsectoren en Innovatiebeleid (MTIB)</u> in ISO 2.0	EZK	Uitwerking hangt samen met advies ISO 2.0 (actiepunt 5)
7. <u>Informerende ISO NL portefeuillehouders</u> over proces ISO NL 2.0.	Via Publiek-private Werkgroep ISO 2.0	Voor 1 maart 2021

GEANNOTEEERDE AGENDA ISO NL C

Bijeenkomst ISO Commissie op 18 mei 2022, 14.00 – 16.00 uur bij VNO-NCW in de Malietoren te Den Haag, zaal 606

Aanwezigen:

ISO Commissieleden:

- 5.1.2e 5.1.2e VNO-NCW)
- 5.1.2e EZK)
- 5.1.2e

Secretariaat ISO Commissie:

- 5.1.2e (VNO-NCW/MKB-NL)
- 5.1.2e BZ)
- 5.1.2e (EZK)

Bij agendapunt 2.0:

- 5.1.2e (IOB - Directie Internationaal Onderzoek en Beleidsevaluatie, BZ)

1.0 Opening vergadering (14:00)

2.0 Ter bespreking: IOB evaluatie PPS: NLiB, TINL en NL Works (14:00 – 14:40)

- **Presentatie door** 5.1.2e **IOB – 20 minuten + 20 min reactie en vragen**

Op voorstel van DIO/BZ is de onafhankelijke directie Internationaal Onderzoek en Beleidsevaluatie van het ministerie van Buitenlandse Zaken van start gegaan met een evaluatie van het PPS beleid voor de periode 2017-2022 op basis toezegging aan de Tweede Kamer (november 2018). Dit onderzoek richt zich op de 3 uitvoeringsorganisaties NLiB, TINL en NLWorks en meerjarige inzet op 15 markt-thema's. Er is door IOB een *mixed methods* aanpak gehanteerd bestaande uit o.a. deskonderzoek, 40+ interviews met stakeholders, data-analyse (CBS), case studies (Ecorys), enquêtes en netwerkanalyse.

De concept-bevindingen zijn op 25 april toegelicht aan NLiB, TINL en NL Works. Het concept-rapport en aanbevelingen IOB zijn op 30 april gedeeld met de referentiegroep van de evaluatie (BZ, EZK, Top Sector HTSM, branche organisatie Netherlands Wind Energy NWEA en Oost NL). Op 20 mei komt de referentiegroep van de evaluatie bijeen om het concept-rapport te becommentariëren. IOB zal het rapport aansluitend afronden. Beschikbaarstelling van de evaluatie door publicatie en verzending naar de Tweede Kamer is voorzien begin september te samen met een beleidsreactie.

Tijdens deze vergadering zullen de concept-conclusies en aanbevelingen worden gepresenteerd.

5.1.2I

Achtergrond financiering:

EU 10 mln per jaar – 5 jaar (2018-2022)

TINL EU 1,5 mln – NL Works EU 1,5 mln en NLiB (EU 6 mln) – EU 1 mln EZK Global Stars.

3. Reflectie en bespreken vervolg op IOB evaluatie (14:40 – 15:00)

- Ter bespreking: reflectie en eerste reactie op presentatie.
- Ter bespreking: afstemming rol ISO NL Commissie en advies ISO NL 2.0 – publiek-privaat overleg. Welke rol ligt hier voor de ISO-C weggelegd? Tav het opnieuw richten van het ISO-bouwwerk, NLiB, TINL en NLWorks als ook het ISO 2.0. In welke Kamerbrief zal dit hernieuwde bouwwerk tot besluit worden gebracht?

Voorstel is om tot procesafpraak te komen over de rol van de ISO Commissie in het vervolg van de resultaten van het IOB rapport in samenhang met komende Kamerbrieven én de ISO 2.0 strategie.

SPREEKLIJN

5.1.2I

5.1.2i

5.1.2i

4. Acties ISO NL Commissie 5 november 2021 (15:00 – 15:25) en nav schriftelijke update 22 feb. jl.

Aanleiding

Uit de actielijst van het overleg van 5 nov. jl. en de schriftelijke update van 22 feb. jl. staan twee onderwerpen open die met elkaar verband houden nl. de invulling van Min EZK en hun versterkende rol op gebied van Internationaal.

Mondelinge toelichting door 5.1.2e **4.1 en 4.2:**

4.1 Ter bespreking voorstel betere benutting ROMS inzet economische diplomatie:

Het verzoek van de ISO Commissie van 5 november 2021 is een beknopte stand van zaken, knelpunten en aanbevelingen te ontvangen over de internationale dimensie van de ondersteuning van ROM's vanuit nationaal niveau, inclusief de verbinding netwerk (TINL) en het Trade Relations Programma (TRP) (**bijlage ISOC 22-02**).

SPREEKLIJN

5.1.2i

4.2 Ter bespreking: toelichting op versterking 5.1.2e **en organiserend vermogen van topsectoren en branches en nieuwe Visie uit Boegbeelden overleg 17 mei en vervolg versterken** 5.1.2e **(bijlage wordt nagezonden).**

SPREEKLIJN

5.1.2i

Achtergrond:

Notitie was nog niet bekend bij DIO terwijl het EZK in deze notitie wel een toekomstige rol en inzet benoemt van o.a NL Works en NLiB.

Eveneens is deze notitie door EZK op 17 mei wel besproken met de

5.1.2e *DIO zal dit adresseren.*

Conclusie: van belang hier gezamenlijk in op te trekken, te kijken naar mogelijke BZ en EZK financieringsmodellen- mede tegen de achtergrond van de IOB evaluatie en beleidsreactie.

5. Ter bespreking (15:25 – 15:45): stand van zaken kamerbrieven BZ en EZK (bijlage ISOC 22-03).

SPREEKLIJN

5.1.2i

Achtergrond

Met de procesbrief wordt een eerste invulling gegeven aan de motie Klink waarin verzocht is interdepartementaal de verbinding te leggen tussen het NL handels- en innovatiebeleid. De verdere gezamenlijke invulling volgt komende maanden met een aantal beleidsbrieven. De procesbrief wordt voorafgaand aan verzending aan de TK, interdepartementaal gedeeld met LNV, SZW en IenW.

6. Ter kennisname
NLiB- jaarverslag 2021 (bijlage ISOC 22-04).

SPREEKLIJN

5.1.2i

7. W.v.t.t.k.

Agendapunt 5: Financiering internationalisering MKB

In het ISO overleg van 6 juli is de notitie, opgesteld door portefeuillehouder 5.1.2e i.s.m. 5.1.2e over de toegang tot financiering van internationaal actief MKB besproken. In een 'gezamenlijke verklaring' hebben MinBHOS, MinEZK, VNO-NCW, MKB Nederland en de NVB afgesproken de samenwerking te versteken.

Deze partijen gaan de komende 6 maanden, met inachtneming van mededinging wetgeving, toewerken naar een publiek-privaat actieplan en convenant. Onderdeel van het actieplan is de gezamenlijke oprichting van een publiek-privaat platform. Daarnaast wordt een verdiepingsslag gemaakt met betrekking tot de aard en omvang van de knelpunten van de verschillende type financiering, omvang van MKB bedrijven en de landen of regio's waar financiering wordt aangevraagd.

Het actieplan zal de basis vormen voor het versterken van de samenwerking. De belangrijkste acties die de partijen gezamenlijk gaan uitvoeren zijn:

- 1) Platform: Oprichten van een platform waarin publiek en private partijen samenwerken met als doel de financiering voor internationaal actief MKB te verbeteren.
- 2) Proces: Verbeteren van de aansluiting van de klantprocessen van publieke en private partijen. Bij voorkeur leidt dit tot een optimale 'klantreis' voor MKB bedrijven.
- 3) Product: Verkennen van de mogelijkheden om financiële risico's te delen bij MKB transacties door zowel publieke als private bronnen van financiering te combineren met als doel producten en diensten te creëren die inspelen op de behoefte van het internationaal actief MKB.

Voor de uitwerking van een actieplan (voor de oprichting van het platform) worden twee projectleiders worden aangesteld. Zowel de publieke als de private partijen zullen een projectleider leveren.

Update

- Projectleiders: Vanuit de publieke kant is inmiddels een projectleider aangesteld: 5.1.2e Ministerie van Buitenlandse Zaken (DIO). Vanuit de private kant is de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) bezig met de werving van een projectleider. De selectieprocedure zal naar verwachting worden afgerond. De projectleiders zullen gezamenlijk een plan van aanpak (PvA) opstellen waarin de vervolgstappen worden uitgewerkt.
- Kwartiermaker: 5.1.2e heeft aangegeven zijn betrokkenheid bij het project niet langer te kunnen combineren met zijn nieuwe werkzaamheden. Het proces voor de selectie en benoeming van een nieuwe kwartiermaker zal worden gestart.
- Klankbordgroep: Ter ondersteuning van het projectteam wordt een klankbordgroep samengesteld met vertegenwoordigers van de betrokken partijen uit de private en publieke sector. _

Portefeuillehouders nemen voor een periode van 3 jaar zitting in de ISB (nu: ISO NL), met mogelijkheid tot éénmalige verlenging van 2 jaar, na instemming van de voorzitter. De portefeuillehouders (profiel 1 t/m 7) zijn aangesteld van juni 2018 tot juni 2021.¹

1. Profiel portefeuillehouder vestigingsklimaat

Voor deze zetel komt een bruggenbouwer in aanmerking met brede ervaring in het economische domein; in het bijzonder van vestigingsklimaat bepalende factoren. Man/vrouw beschikt over een groot nationaal en regionaal politiek netwerk, is bekend in/met Den Haag en heeft het vermogen bruggen te slaan tussen de regionale en nationale - publieke én private - investeringsbevorderende partijen. Hij/zij is zelf ook echt verantwoordelijk voor de portefeuille, of beschikt over het vermogen of netwerk om sturend te kunnen optreden. Daarbij past dat hij/zij over goede ingangen binnen het Nederlandse bedrijfsleven beschikt; zowel het groot-, als midden- en kleinbedrijf.

Verantwoordelijkheden portefeuillehouder vestigingsklimaat

Portefeuillehouder vestigingsklimaat is binnen de ISB NL verantwoordelijk voor het aankaarten van zaken die het Nederlandse vestigingsklimaat bepalen, en draagt zorg voor het aandragen voor oplossingen om deze te versterken.

- Om deze rol goed te kunnen vervullen, organiseert hij de betrokken publieke- en private stakeholders zodat hij/zij 'gedragen' voorstellen in de ISB kan presenteren.
- Wanneer het vestigingsklimaat acute aandacht behoeft, kan er een beroep op de portefeuillehouder worden gedaan en zijn/haar netwerk.
- Hij/zij wordt daarnaast geacht actief te participeren in brede agenda de ISB, en dus op alle overige portefeuilles binnen de ISB, ten einde:
 - Een gefocuste meerjarenstrategie voor internationale handel, innovatie- en investeringsbevordering te realiseren;
 - Toezicht te kunnen houden op de goede werking van het publiek-private internationale handels-, innovatie- en investeringsbevorderende netwerk; in het bijzonder m.b.t. de 'Werkplaats' en zijn projecten en programma's.

2. Profiel portefeuillehouder kennis en talent

Voor deze zetel komt een bruggenbouwer in aanmerking met een centrale positie in het kennisdomein. De portefeuillehouder kennis en talent beschikt over kennis en ervaring op het gebied van internationale kennis- en innovatiesamenwerking, talentbehoud, -ontwikkeling en -acquisitie. Zij/hij is bestuursvoorzitter van een kennisorganisatie of -koepel, en beschikt derhalve over een groot nationaal en regionaal kennis- en innovatienetwerk. Hij/zij is bekend met/in Den Haag en heeft het vermogen bruggen te slaan tussen kenniscentra (toegepast en fundamenteel, universitair, HBO en MBO) bedrijfsleven en overheden.

Verantwoordelijkheden portefeuillehouder kennis en talent

¹ Zie bijlage 1 Terms of Reference ISB (nu: ISO NL)

- Portefeuillehouder kennis en talent is binnen de ISB NL verantwoordelijk voor het aankaarten van ontwikkelingen in de internationale wetenschaps-, technologie- en innovatiediplomatie, en draagt zorg voor het inbrengen van ideeën en voorstellen voor verbetering van de samenwerking van Nederlandse partijen in het internationale domein.
- Portefeuillehouder organiseert de betrokken publieke- en private stakeholders zodat hij/zij 'gedragen' voorstellen in de ISB NL kan presenteren.
- Vanuit die verantwoordelijkheid staat de portefeuillehouder in nauw contact met de onder het Ministerie van Onderwijs vallende Taskforce Internationalisering. Deze Taskforce levert een actieve bijdrage aan een verbetering van de Nederlandse internationaliseringsstrategie; in het bijzonder op gebied van de kennis- en talentendiplomatie.
- Portefeuillehouder wordt geacht ook de belangen van het middelbaar beroepsonderwijs (MBO) voor de Nederlandse internationaliseringsstrategie en de uitvoering daarvan mee te nemen.
- Wanneer kwesties van kennis en talent of van wetenschap-, techniek- en innovatiediplomatie acute aandacht behoeven, kan er een beroep op de portefeuillehouder en zijn/haar netwerk worden gedaan.
- Hij/zij wordt daarnaast geacht actief te participeren in brede agenda de ISB, en dus op alle overige portefeuilles binnen de ISB, ten einde:
 - Een gefocuste meerjarenstrategie voor internationale handel, innovatie- en investeringsbevordering te realiseren;
 - Toezicht te kunnen houden op de goede werking van het publiek-private internationale handels-, innovatie- en investeringsbevorderende netwerk; in het bijzonder m.b.t. de 'Werkplaats' en zijn projecten en programma's.

3. Profiel portefeuillehouder internationale financiering

Voor deze zetel komt een bruggenbouwer in aanmerking met brede ervaring in het economische publiek-private domein; in het bijzonder op het terrein van financiering van de internationale ambities/projecten van ondernemers. Hij/zij heeft een achtergrond in de financiële wereld en functioneert op bestuursniveau. Hij/zij heeft gedegen kennis van financieringsvraagstukken – bij de Nederlandse grootbanken, maar ook bij spelers als Invest-NL, FMO en IFI's als de Wereldbank. Deze man/vrouw beschikt over een groot netwerk in het bedrijfsleven en heeft kennis en ervaring met het werken met de (regionale en nationale) overheid. Internationale ervaring is een pré.

Verantwoordelijkheden portefeuillehouder internationale financiering

- Portefeuillehouder financiering is binnen de ISB NL verantwoordelijk voor het aankaarten van ontwikkelingen in de wereld van financiering van ondernemers – van de MKB-er met eerste exportplannen tot financieringsvraagstukken voor grote projecten binnen de Werkplaats.
- Portefeuillehouder organiseert de betrokken publieke- en private stakeholders zodat hij/zij 'gedragen' voorstellen in de ISB NL kan presenteren.
- Vanuit die verantwoordelijkheid staat de portefeuillehouder in nauw contact met de Nederlandse grootbanken en de NVB, maar ook met spelers als Invest-NL en FMO.
- Portefeuillehouder wordt geacht juist de belangen van het exporterend MKB mee te nemen.

- Wanneer kwesties van financiering acute aandacht behoeven, kan er een beroep op de portefeuillehouder en zijn/haar netwerk worden gedaan.
- Hij/zij wordt daarnaast geacht actief te participeren in brede agenda de ISB, en dus op alle overige portefeuilles binnen de ISB, ten einde:
 - Een gefocuste meerjarenstrategie voor internationale handel, innovatie- en investeringsbevordering te realiseren;
 - Toezicht te kunnen houden op de goede werking van het publiek-private internationale handels-, innovatie- en investeringsbevorderende netwerk; in het bijzonder m.b.t. de 'Werkplaats' en zijn projecten en programma's.

4. Profiel portefeuillehouder branding en promotie

Voor deze zetel komt een bruggenbouwer in aanmerking met brede ervaring in het economische publiek-private domein; in het bijzonder op het terrein van branding en promotie. Hij/zij heeft een commerciële achtergrond, ervaring met internationalisering van bedrijven en functioneert op bestuursniveau niveau. Hij/zij heeft gedegen kennis van en ervaring met vraagstukken rond zowel commerciële branding en promotie als de publieke variant (zoals citymarketing). Deze man/vrouw beschikt over een groot netwerk in het bedrijfsleven en heeft kennis en ervaring met het werken met de (regionale en nationale) overheid. Internationale ervaring is een pré.

Verantwoordelijkheden portefeuillehouder branding & promotie

- De portefeuillehouder branding & promotie is binnen de ISB NL verantwoordelijk voor de strategische borging van de branding en promotie van Nederland in de brede internationaliseringsstrategie, zoals beschreven in het *Team Nederland* adviesrapport van DTIB Stuurgroep Buijink. Operationeel wordt deze ondergebracht onder de publiek-private *branding* werkgroep onder coördinatie van het ministerie van Buitenlandse Zaken.
- De portefeuillehouder zorgt voor een goede afstemming tussen de uitkomsten van de branding werkgroep en de uitkomst van de ISB Committee strategieproject, en de realisatie van een nationaal branding programma.
- Wanneer kwesties van branding en promotie acute aandacht behoeven, kan er een beroep op de portefeuillehouder en zijn/haar netwerk worden gedaan.
- Hij/zij wordt daarnaast geacht actief te participeren in de brede agenda van de ISB NL, ten einde:
- Hij/zij wordt daarnaast geacht actief te participeren in brede agenda de ISB, en dus op alle overige portefeuilles binnen de ISB, ten einde:
 - Een gefocuste meerjarenstrategie voor internationale handel, innovatie- en investeringsbevordering te realiseren;
 - Toezicht te kunnen houden op de goede werking van het publiek-private internationale handels-, innovatie- en investeringsbevorderende netwerk; in het bijzonder m.b.t. de 'Werkplaats' en zijn projecten en programma's.

5. Profiel portefeuillehouder topsectoren internationaal

Voor deze zetel komt een bruggenbouwer in aanmerking met brede ervaring in het economische publiek-private domein; in het bijzonder op het gebied van de negen topsectoren (Agri & Food, Chemie, Creatieve Industrie, Energie, High Tech Systemen en Materialen, Logistiek, Life Sciences & Health, Tuinbouw & Uitgangsmaterialen, Water & Maritiem). Hij/zij heeft een achtergrond in het (georganiseerde) bedrijfsleven en functioneert op bestuursniveau. Deze man/vrouw heeft ervaring op het terrein van bij voorkeur meerdere van deze sectoren en met cross-overs tussen deze topsectoren. Hij/zij beschikt over een groot netwerk in het bedrijfsleven en heeft kennis en ervaring met het werken met de (regionale en nationale) overheid. Internationale ervaring is een pré.

Verantwoordelijkheden portefeuillehouder topsectoren internationaal

- Portefeuillehouder topsectoren is binnen de ISB NL verantwoordelijk voor het beoordelen van de voortgang van internationale programma's en cross-sectorale projecten waar de topsectoren aan bijdragen, en draagt ideeën en oplossingen aan om deze verder te versterken.
- De portefeuillehouder organiseert de betrokken private stakeholders – met name de 5.1.2e en 5.1.2e van de topsectoren zodat hij/zij 'gedragen' voorstellen voor verbetering en vernieuwing in de ISB NL kan presenteren. Dit in nauw overleg met NL in Business, kennispartijen en de overheid.
- Wanneer een aan de Topsectoren gerelateerde programma's of trajecten acute aandacht behoeft, kan er een beroep op de portefeuillehouder worden gedaan en zijn/haar netwerk.
- Hij/zij wordt daarnaast geacht actief te participeren in brede agenda de ISB, en dus op alle overige portefeuilles binnen de ISB, ten einde:
 - Een gefocuste meerjarenstrategie voor internationale handel, innovatie- en investeringsbevordering te realiseren;
 - Toezicht te kunnen houden op de goede werking van het publiek-private internationale handels-, innovatie- en investeringsbevorderende netwerk; in het bijzonder m.b.t. de 'Werkplaats' en zijn projecten en programma's.

6. Profiel MKB internationaal

Voor deze zetel komt een bruggenbouwer in aanmerking met brede ervaring in het economische publiek-private domein; in het bijzonder op het gebied van de internationalisering van het Midden en Kleinbedrijf (MKB) Hij/zij heeft een achtergrond in het (georganiseerde) bedrijfsleven en functioneert op bestuursniveau. Deze man/vrouw heeft kennis over de grenzen van sectoren en ervaring op het gebied van internationaliseringskansen van het MKB. Hij/zij beschikt over een groot netwerk in het bedrijfsleven en heeft kennis van, en ervaring met, het werken met de (regionale en nationale) overheid. Internationale ervaring is een pré.

Verantwoordelijkheden portefeuillehouder MKB internationaal

- Portefeuillehouder MKB internationaal is binnen de ISB NL verantwoordelijk voor het bevorderen van de internationaliseringskansen van het MKB, en draagt ideeën en oplossingen aan.

- De portefeuillehouder organiseert de betrokken private stakeholders die MKB-ers hun internationale ambities helpen realiseren –zodat hij/zij ‘gedragen’ voorstellen voor verbetering en vernieuwing in de ISB NL kan presenteren. Dit in nauw overleg met private banken en overheden.
- Wanneer een aan de MKB internationaal gerelateerde programma’s of trajecten acute aandacht behoeft, kan er een beroep op de portefeuillehouder worden gedaan en zijn/haar netwerk.
- Hij/zij wordt daarnaast geacht actief te participeren in brede agenda de ISB NL, en dus op alle overige portefeuilles binnen de ISB, ten einde:
 - Een gefocuste meerjarenstrategie voor internationale handel, innovatie- en investeringsbevordering te realiseren;
 - Toezicht te kunnen houden op de goede werking van het publiek-private internationale handels-, innovatie- en investeringsbevorderende netwerk; in het bijzonder m.b.t. de ‘Werkplaats’ en zijn projecten en programma’s.

7. Profiel portefeuillehouder internationalisering regio

Voor deze zetel komt een bruggenbouwer in aanmerking met brede ervaring in het economische publiek-private domein; in het bijzonder op het gebied van de internationalisering van de regionale economische innovatiekracht. Man/vrouw bekleedt hierin een zichtbare voortrekkersrol vanuit de gezamenlijke belangen van grote steden (G5), gemeentes en provincies. Hij/zij beschikt derhalve over een groot regionaal netwerk van bedrijven, kennisinstellingen, regionale ontwikkelingsmaatschappijen en de stedelijke ‘economic boards’ en heeft het vermogen bruggen te slaan tussen de regionale en nationale - publieke én private – internationale dienstverleners.

Verantwoordelijkheden portefeuillehouder internationalisering regio

- De portefeuillehouder regionale internationalisering is binnen de ISB NL verantwoordelijk voor het borgen van de strategische belangen van de regio, en draagt ideeën en oplossingen aan om de synergie tussen regionaal-nationaal en internationaal economisch beleid te vergroten.
- De portefeuillehouder organiseert de publieke regionale stakeholders, en brengt in nauw overleg met Trade & Innovate NL (handel en innovatie) en Invest in Holland (investeringen), ‘gedragen’ voorstellen in voor verbetering van de concurrentiepositie van Nederland.
- Wanneer een regionaal internationaliseringsproject of -programma acute aandacht behoeft, kan er een beroep op de portefeuillehouder worden gedaan en zijn/haar netwerk.
- Hij/zij wordt daarnaast geacht actief te participeren in brede agenda de ISB NL, en dus op alle overige portefeuilles binnen de ISB NL, ten einde:
 - Een gefocuste meerjarenstrategie voor internationale handel, innovatie- en investeringsbevordering te realiseren;
 - Toezicht te kunnen houden op de goede werking van het publiek-private internationale handels-, innovatie- en investeringsbevorderende netwerk; in het bijzonder m.b.t. de ‘Werkplaats’ en zijn projecten en programma’s.

8. Profiel Flex-portefeuille ‘high-value projects & programs’

Deze zetel kan flexibel worden ingevuld door een publiek of privaat kopstuk verantwoordelijk voor een groot internationaal project of programma. De voorzitter vraagt de ISB Committee om hier een voorstel voor te doen. Het kan hier gaan om een Werkplaats project, of een meerjarig programma waarvoor de steun, advies en raad van de ISB NL leden voor wordt gevraagd. Daarnaast kunnen de ISB NL leden kenbaar maken over welke projecten zij graag nader geïnformeerd zouden willen worden. De voorzitter kan in overleg met de ISB NL leden zelf personen uitnodigen voor de vergadering

9. Profiel portefeuillehouder internationalisering regio

Voor deze zetel komt een bruggenbouwer in aanmerking met brede ervaring in het economische publiek-private domein; in het bijzonder op het gebied van de internationalisering van de regionale economische innovatiekracht. Man/vrouw bekleedt hierin een zichtbare voortrekkersrol vanuit de gezamenlijke belangen van grote steden (G5), gemeentes en provincies. Hij/zij beschikt derhalve over een groot regionaal netwerk van bedrijven, kennisinstellingen, regionale ontwikkelingsmaatschappijen en de stedelijke 'economic boards' en heeft het vermogen bruggen te slaan tussen de regionale en nationale - publieke én private - internationale dienstverleners.

Verantwoordelijkheden portefeuillehouder internationalisering regio

- De portefeuillehouder regionale internationalisering is binnen de ISB NL verantwoordelijk voor het borgen van de strategische belangen van de regio, en draagt ideeën en oplossingen aan om de synergie tussen regionaal-nationaal en internationaal economisch beleid te vergroten.
- De portefeuillehouder organiseert de publieke regionale stakeholders, en brengt in nauw overleg met Trade & Innovate NL (handel en innovatie) en Invest in Holland (investeringen), 'gedragen' voorstellen in voor verbetering van de concurrentiepositie van Nederland.
- Wanneer een regionaal internationaliseringsproject of -programma acute aandacht behoeft, kan er een beroep op de portefeuillehouder worden gedaan en zijn/haar netwerk.
- Hij/zij wordt daarnaast geacht actief te participeren in brede agenda de ISB NL, en dus op alle overige portefeuilles binnen de ISB NL, ten einde:
 - Een gefocuste meerjarenstrategie voor internationale handel, innovatie- en investeringsbevordering te realiseren;
 - Toezicht te kunnen houden op de goede werking van het publiek-private internationale handels-, innovatie- en investeringsbevorderende netwerk; in het bijzonder m.b.t. de 'Werkplaats' en zijn projecten en programma's.

Profiel portefeuillehouder startups en scale ups

Aanstelling: ISO NL vergadering maart 2020 voor duur van 3 jaar

Voor deze zetel komt een bruggenbouwer in aanmerking met brede ervaring met facilitering van startups en scale-ups.

Man/vrouw beschikt over een groot internationaal, nationaal en regionaal politiek netwerk, is bekend in/met Den Haag en heeft het vermogen bruggen te slaan tussen de regionale, nationale

en internationale - publieke én private - partijen die zich richten op ondernemerschap rond, en investeringen in innovatieve oplossingen en/of innovatieve businessmodellen.

Hij/zij heeft zelf een rol in de facilitering van startups en scale-ups en mobilisering van investeringen in deze ondernemingen en / of beschikt over het vermogen of netwerk om hierin sturend te kunnen optreden.

Daarbij past dat hij/zij over goede ingangen binnen het Nederlandse bedrijfsleven en financiële sector beschikt en ingangen kan creëren bij het bedrijfsleven en de financiële sector in de belangrijkste buitenlandse markten.

Verantwoordelijkheden portefeuillehouder startups en scale ups

Portefeuillehouder startups en scale ups is binnen de ISO NL verantwoordelijk voor het aankaarten van zaken die het Nederlandse ecosysteem voor startups en scale-ups bepalen, en draagt zorg voor het aandragen voor oplossingen om dit te versterken.

- Om deze rol goed te kunnen vervullen, organiseert hij de betrokken publieke- en private stakeholders zodat hij/zij 'gedragen' voorstellen in de ISO NL kan presenteren.
- Wanneer het ecosysteem voor startups en scale-ups acute aandacht behoeft, kan er een beroep op de portefeuillehouder worden gedaan en zijn/haar netwerk.
- Hij/zij wordt daarnaast geacht actief te participeren in brede agenda van de ISO NL, en dus op alle overige portefeuilles binnen de ISO NL, ten einde:
 - Een gefocuste meerjarenstrategie voor internationale handel, innovatie- en investeringsbevordering te realiseren;
 - Toezicht te kunnen houden op de goede werking van het publiek-private internationale handels-, innovatie- en investeringsbevorderende netwerk; in het bijzonder m.b.t. de NL Works en zijn projecten en programma's.

Bijeenkomst ISO Commissie van 26 mei 2021 van 12:00 - 13:30 (via MS Teams)

Aanwezigen:

ISO Commissieleden

- 5.1.2e 5.1.2e (VNO-NCW)
- 5.1.2e 5.1.2e (EZK)
- 5.1.2e 5.1.2e

Secretariaat ISO Commissie:

- 5.1.2e (VNO-NCW/MKB-NL)
- 5.1.2e (BZ)
- 5.1.2e 5.1.2e (EZK)

Gasten bij agendapunt 2:

5.1.2e ISO NL 2.0.

1. Opening vergadering (12:00)

2. Vervolg ISO 2.0 (12:05 – 12:45)

2.1. Advies inrichting ISO NL 2.0 en uitwerking advies ISO Ecosysteem

- Toelichting door 5.1.2e ISO 2.
- Ter besluitvorming: opzet effectief en efficiënt publiek-privaat overleg aan de onderkant van het ecosysteem (**bijlagen ISOC 21-17 en ISOC 21-18**).

Achtergrond

ISO CIE heeft op 20 april jl. aan projectgroep ISO NL 2.0 opdracht gegeven, volgend op herijking ISO NL en ISO CIE, een voorstel uit te brengen voor een doelmatiger en efficiënter overlegstructuur aan de basis van het ecosysteem. Daarbij heeft de ISO CIE eveneens verzocht een betere organisatorische aansluiting van de Topsectoren te verzorgen. Tevens heeft de ISO CIE gevraagd te zorgen voor een sterkere verbinding van innovatie en kennis aan internationale handel en daarbij één centrale en overkoepelende naam voor het ISO-ecosysteem te formuleren. Afgelopen weken hebben hiertoe interviews met de relevante betrokkenen plaatsgevonden. Daaruit komt het volgende beeld naar voren:

- De bestaande publiek-private vergaderingen aan de onderkant van het ecosysteem zijn productief geweest bij het vaststellen van de meerjarenprogrammering, landen/themacombinaties, NL-branding en financiering.
- Grote strategische onderwerpen zijn echter niet integraal geadresseerd door gebrek aan executiekracht en sturing van bovenaf.
- Het NIO vervult de behoefte aan een periodiek informeel overleg voor wederzijdse afstemming en communicatie.
- Private deelnemers zien voor zich geen grote rol in de schriftelijke beleidsvoorbereiding.
- Synergie en executiekracht moet worden versterkt, dat kan door een aantal organisatorische aanpassingen door te voeren waarvan de belangrijkste zijn:
 - De effectiviteit van het publiek-privaat overleg aan de onderkant van het ecosysteem kan aanmerkelijk toenemen door taken en verantwoordelijkheden officieel te beleggen bij een formeel gremium, dit eveneens met het oog op de breedte van de Buijinkthema's en de gewenste integraliteit van de adviesvoorbereiding. Dit kan in de vorm van inrichting van een 'Stuurgroep Internationaal Ondernemen (SIO)', waardoor de huidige PPS-stuurgroep komt te vervallen (voorstel).
 - Ad hoc werkgroepen (bv. economische missies, digitalisering) en meer structurele werkgroepen (bijv. Werkgroep meerjarig programmeren, Werkgroep exportfinanciering) worden door de ISOC CIE benoemd. Met het oog op de slagkracht wordt de pervoering en 1425925

interne coördinatie daarvan in eerste instantie belegd bij een lid van een betrokken departement.

Spreekpunten

5.1.2i

2.2 Ter bespreking:

- Tussenrapportage actiepunten bespreking ISO-NL2.0 d.d. 20 april 2021
(bijlage ISOC 21-19)

Achtergrond

- Voor de functienaam van het ISO NL (en systeem als geheel) werd er door WJZ (EZK en BZ) aangegeven dat het gebruik van het woord ‘advies’ in combinatie met orgaan/commissie/college niet aan te raden is. Deze termen zijn belast met officiële functies binnen de Kaderwet Commissies, waardoor ze niet zonder officiële publicatie in de Staatscourant en het volgen van juridische lijnen gebruikt kunnen worden. Daarbij volgt ook dat adviezen die onder een dergelijk officiële commissie uitgebracht worden opgevolgd moeten worden door de bewindspersonen, dit past niet bij de aard van het ISO NL. Derhalve wordt het gebruik van ‘adviesorgaan’ afgeraden.
- Het voorgestelde lid ISO NL voor 1 vertegenwoordiging Regio's en Kennisinfra, 5.1.2e
5.1.2e kan op support rekenen van EZK.
- Op dit moment wordt onderzocht of bezoldiging voorzitter ISO NL publiek-privaat kan worden vormgegeven, waarbij VNO en BZ 50/50 zullen financieren.

Spreekpunten

5.1.2i

3. Afronding inzet Portefeuillehouders ISO-NL (12:45 – 12:55)

- Mondelinge toelichting door een van de ISO 5.1.2e;
- Vorige vergadering is afgesproken na te denken over een goede afsluiting van ISO 1.0. Hiertoe willen we een (digitale) meeting organiseren met de volgende agenda: Ter bespreking concept agenda

Spreekpunten

5.1.2i
5.1.2e

4. Actie en besluitenlijst ISOC-bijeenkomst van 20 april 2021

- Vaststellen actiepunten en besluitenlijst 20 april 2021 (**bijlage ISOC 21-21**)
- Update actiepunten 20 april jl.:
 1. Afronden advies inrichting ISO NL 2.0 en uitwerken advies ISO Ecosysteem.
Zie agendapunt 2;
 2. Voorstel afronding inzet huidige portefeuillehouders ISO NL. Zie agendapunt 3;
 3. Procesafspraken t.a.v. de invulling ISO-NL, stand van zaken advisering als ook de verder invulling van functies. Zie agendapunt 2.2;
 4. Interne opvolging EZK t.a.v. optimalere aansluiting en inzet middelen topsectorenbeleid, topsectoren internationaal & innovatie. Loopt nog;
 5. Private krachtenbundeling: mondelinge toelichting door 5.1.2e ;
 6. Openstaand actiepunt 20 januari 2021 NLIB en Nuffic (**bijlagen ISOC 21-22 en ISOC 21-23**)

Toelichting

- EZK werkt op dit moment aan voorstel voor optimalere aansluiting Topsectoren en innovatie, gestreefd wordt om dit tijdens volgend ISO CIE overleg (juli) te bespreken.
- Daarnaast heeft VNO middels het 5.1.2e Topsectoren Overleg een actie ingezet om te bezien hoe er op de knelpunten capaciteit en middelen aangepakt kunnen worden, hier is ook BZ en EZK bij aangesloten.
- Eveneens heeft DIO in kaart gebracht welke mogelijkheden hier bestaan vanuit de subsidieversrekking vanuit NLIB. Dit heeft echter niet de voorkeur van de RvT van NLIB. BZ verwelkomt in eerste instantie grotere financiering vanuit EZK (voorstel afwachten). Een volgende optie is de middelen bestemd voor NLIB in kader subsidie hiertoe te benutten ten gunste van de Topsectoren ipv NLIB.

5. Ter kennisname: Aanbiedingsbrief TINL d.d. 22 maart 2021, Jaarverslag TINL 2020 en meerjarenplan 2021-2025

- Bijlagen ISOC 21-24, ISOC 21-25 en ISOC 21-26

Advies

- U kunt het jaarverslag 2020 evenals het meerjarenplan van TINL tot u nemen. Geen actieve spreekpunten.

Toelichting

- In het meerjarenplan schetst TINL de activiteiten 2021-2025 en vragen ze daarbij om middelen om deze uit te voeren.
- Hierbij vraagt TINL o.a. om uitvoeringscapaciteit bij regionale partners voor internationalisering structureel maken (€2.4 - €5.6 miljoen).
- Financiering TINL vindt momenteel plaats vanuit de PPS middelen (EU 30 mln) door minFIN ter beschikking gesteld aan BZ (2018-2022) en vanuit DIO toegevoegd aan de RVO begroting.
- De komende periode zal BZ en TINL het gesprek aangaan met EZK om te bezien hoe naast BZ ook EZK hier een grotere rol in kan nemen zoals de ROMS bepleitten. Eveneens wordt voorstel meegenomen binnen RVO begrotingsoverleg 2022.

6. W.v.t.t.k

FACTSHEET ISO NL

Wat is het ISO NL?

Het ISO NL is een publiek-privaat overleg op strategisch niveau over internationaal ondernemen en internationaal-economische vraagstukken. Dit publiek-private overleg is erop gericht de sterke positie van Nederland op bestaande markten te behouden en op opkomende markten te vergroten. Dit overleg is eind 2018 van start gegaan en ziet toe op de onderlinge samenhang, strategie en samenwerking binnen het publiek-private domein, waar NLinBusiness, Trade and Innovate NL en NLWorks belangrijke onderdelen van zijn. Het ISO NL wordt voorgezeten door 5.1.2e en bestaat daarnaast uit portefeuillehouders, die adviseren op 7 geïdentificeerde domeinen. Deze portefeuilles zijn van strategisch belang om de Nederlandse concurrentiepositie te behouden en te verstevigen. De expertise en het netwerk van de portefeuillehouders is van wezenlijk belang voor het succes van deze publiek-private inzet. In 2019 zijn de portefeuillehouders van start gegaan met een adviseringstraject op deze domeinen.

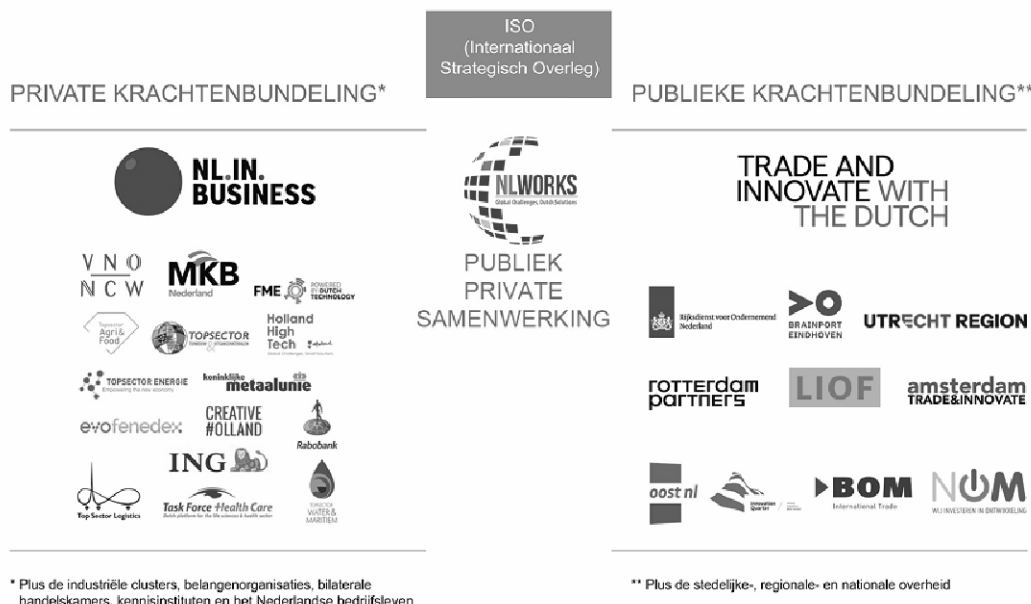
Wat doet het ISO NL?

- Biedt strategisch, publiek-privaat advies op 7 portefeuilles: Kennis en talent, Financiering, Branding en promotie, MKB, Topsectoren, Vestigingsklimaat en Regionale Internationalisering.
- Ontwikkelt de publiek-private internationaliseringsstrategieën op 9 strategische markten: Golf regio, Duitsland, Verenigde Staten, ASEAN-5, Frankrijk, India, Japan, Brazilië, Zuid-Korea en China.
- Houdt toezicht op:
 - de voortgang van (meerjarige) internationale projecten en programma's evenals
 - de onderlinge samenhang en samenwerking in het publiek-private internationale economische netwerk bestaande uit NLinBusiness, Trade and Innovate NL en NLWorks.

Wie zijn NLinBusiness, Trade & Innovate NL en NLWorks?

NLinBusiness, Trade & Innovate NL en NLWorks zijn belangrijke onderdelen van deze krachtenbundeling van publieke en private partners. Deze drie entiteiten vormen samen met het ISO NL het nieuwe publiek-private ecosysteem (zie overzicht op pagina 2).

- NLinBusiness bundelt de *private* krachten en organisaties om MKB-ondernemers te ondersteunen die internationaal zaken willen doen, door kennis, contacten en marktexpertise te delen.
- Trade & Innovate NL bundelt de *publieke* zijde en is een landelijk dekkende organisatie die zich inzet voor de internationalisering van de regio's.
- NLWorks adviseert en ondersteunt consortia van Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen bij de uitvoering van complexe, meerjarige internationale programma's.

Wat gebeurt er momenteel op de 7 portefeuilles?

- Vanuit **Kennis en Talent** is een aanpak ontwikkeld die Nederland neerzet als mondiale speler met uitmuntende vestigingscondities en onmisbare kennis. Hiervoor wordt een brede monitor ontwikkeld waarin kerngegevens en indicatoren worden verzameld over het kennis- en innovatieklimaat van Nederland.
- Op de portefeuille **Financiering** wordt gewerkt aan een visie (november 2019) hoe het Nederlandse MKB met eerste exportplannen en financieringsvraagstukken optimaal kan worden ondersteund bij het internationaal ondernemen.
- Vanuit het domein **Branding en Promotie** zal de nieuwe Nederland Branding breed worden gelanceerd en uitgedragen onder en door de publieke en private stakeholders.
- **MKB** zet in op een gericht missie-aanbod en in het bijzonder op de ondernemers die nog niet internationaal actief zijn, maar wel internationale potentie hebben. Als eerste strategische markt richt men zich op Duitsland als de grootste en dichtstbijzijnde handelspartner.
- **Topsectoren** ondersteunt de voortgang van internationale programma's en cross-sectorale projecten waar de topsectoren aan bijdragen en draagt ideeën en oplossingen aan om deze verder te versterken.
- Voor de invulling van de portefeuille **Vestigingsklimaat** wordt dit jaar een nieuwe Invest in Holland strategie opgesteld, waarin de focus ligt op het aantrekken van buitenlandse investeringen met de meeste toegevoegde waarde voor onze economie, de bijdrage aan innovatie, verduurzaming en digitalisering. Een aantrekkelijk vestigingsklimaat is een randvoorwaarde voor acquisitie, daarom wordt vanuit deze portefeuille ook de ontwikkeling van het vestigingsklimaat gemonitord.
- Voor de invulling van de portefeuille **Regionale Internationalisering** worden de strategische belangen van de regio's en steden samengebracht en de samenwerking tussen deze regionale stakeholders versterkt. Zowel inkomende als uitgaande bezoeken spelen hierbij een rol almede de samenhang met de economische- en bestuurlijke agenda's.

Aanwezigen

ISO Commissieleden:

- 5.1.2e 5.1.2e (NO-NCW)
- 5.1.2e 5.1.2e (EZK)

Secretariaat ISO Commissie:

- 5.1.2e (VNO-NCW/MKB-NL)
- 5.1.2e en 5.1.2e (BZ) – vervanging 5.1.2e
- 5.1.2e 1.2e (EZK)

Gast sprekers bij agendapunt 2.3: 5.1.2e (RVO), 5.1.2e (NLIB) en 5.1.2e (NLWorks). 5.1.2e geeft tevens een korte toelichting op hun jaarplan (agendapunt 3).

De ISO Commissie is ervan op de hoogte gesteld dat u pas vanaf +/- 11:30 beschikbaar bent. De agenda is zo vormgegeven dat de belangrijkste besprekpunten hierna besproken worden.

Spreekpunten

1. Opening vergadering

2. NLWorks updates – ter kennisname (jaarplan mondeling toegelicht) 11.05 Bijlages ISOC 20-29 en ISOC 20-30

5.1.2I

3. Integraal Plan van Aanpak aanbevelingen Twynstra Gudde– ter bespreking 11.20

Bijlages ISOC 20-31 en ISOC 20-31

5.1.2i

3.1 Plan van aanpak netwerkorganisaties – *ter akkoord en reflectie* 11.30

Bijlage ISOC 20-33

5.1.2i

3.2 Routekaart naar een ISO NL 2.0 – *ter besluitvorming & ter eerste gedachtenvorming* 11.55

ISOC 20-34

5.1.2i

5.1.2i

3.3 Voorstel aansturing uitvoerende organisaties– ter bespreking 12.20

Bijlage ISOC 20-35

5.1.2l

4. W.v.t.t.k.

Desgevraagd:

5.1.2l

Achtergrond

1. Opening vergadering

- is sinds 1/12 van het ISO NL, neemt deze rol over van . Zij zal i.s.m. EZK en VNO een gedragen advies uitwerken over de inrichting van het ISO NL 2.0 in Q1 2021. Met haar komst va haar en (EZK) is weer goed versterkt.

2. NLWorks updates

- Voorziene opschaling naar 20 programma's in 2021 (huidige programma-portfolio gaat langzamer door Covid, tegelijkertijd groeit het aantal nieuwe leads.)
- NL Works wenst een grotere rol als publiek-private coördinator, en ook signalen afgegeven dat zij een rol willen spelen in ISO secretariaat. DIO is hier terughoudend in.

3. Integraal Plan van Aanpak aanbevelingen Twynstra Gudde (TG)

- De verschillende stukken die n.a.v. de mid-term review van TG zijn opgesteld door het ISO CIE secretariaat en de uitvoerende organisaties zijn met elkaar verbonden en bevinden zich in

verschillende fases.

- Inrichting van het ISO NL 2.0 valt buiten de scope van de aanbevelingen, die zich voornamelijk gericht hebben op de uitvoerende organisaties (conform toezegging R aan TK).

3.1 Plan van aanpak netwerkorganisaties

- Reflectie op pagina 8 geeft een goed beeld van de huidige aandachtspunten die momenteel leven binnen het bouwwerk.
- Buijink 2.0: hoofddoel van het rapport om export naar 40% op te schroeven wordt door de partners niet (meer) gedeeld en losgelaten.
- Rol van RVO in het bouwwerk is een terugkomend punt. RVO lijkt hierin niet tevreden met huidige constructie te zijn, maar voor ons is uitbreiding niet wenselijk.
- Signalering knelpunten: gevoel bestaat bij de drie business units dat zij weinig invloed hebben op agendering in de ISO Cie, waar zij voorheen vast onderdeel van waren. Van belang hen voldoende te informeren en betrekken, maar terughoudend te zijn in toedelen van vergadertijd vanwege volle agenda en strategisch niveau ISO Cie.
- Conclusie van Twijnstra Gudde dat EZK zijn rol meer op kan pakken wordt gedeeld, balans tussen EZK en BZ mist soms.

3.2 Route naar ISO NL 2.0

- In het vorig overleg is besloten dat een routekaart wordt opgesteld over hoe te komen tot een advies over de herinrichting en meerwaarde van het ISO NL (ISO NL 2.0);
- Het voorstel daartoe in ISOC 20-31 roept een projectgroep in het leven en bepaalt een aantal stappen die in de tijd zijn geplaatst en die moeten resulteren in een conceptadvies voor een ISO NL 2.0;
- Daarna ligt ter besluitvorming of er een interim voorzitter wordt gekozen of dat ISO CIE gezamenlijk/afwisselend het voorzitterschap tijdelijk waarneemt. Gezien de een of twee keren dat de ISO NL bij elkaar zal komen voordat een nieuwe voorzitter wordt benoemd het advies om 5.1.2a 5.1.2a (ISO Cie) te vragen deze rol op te pakken.
- Ligt niet voor de hand om het portefeuillehouderschap los te laten, maar een andere vorm is wel mogelijk.
- Het enige verschil tussen scenario's 1 en 2 zit in de rol van de portefeuillehouders in het ISO NL; voorstel is om deze rol in het eerste te intensiveren. Er zijn geen aanbevelingen over de rol van de portefeuillehouders in het TG-rapport.

3.2 Voorstel aansturing uitvoerende organisaties

- De aansturing van de uitvoerende organisaties is in het verleden soms onduidelijk geweest.
- Er werd door de drie partijen naar (de vz. van) het ISO NL gekeken voor strategisch advies en accordering op zaken waar zij te ver vanaf staan. Hierdoor ontstonden onnodige vertragingen en is deze rol de facto meer bij de ISO Cie komen te liggen.
- Voorstel is het formeel vast te leggen dat van de sturingstructuur uit Buijink wordt afgeweken. Verandert in de praktijk weinig.

4. W.v.t.t.k.

- De volgende ISO C en ISO NL en vergaderingen staan nog niet gepland, maar zullen respectievelijk begin februari en eind februari plaats vinden.

GEANNOTEEERDE A G E N D A

5.1.2e

Bijeenkomst ISO Commissie op 20 januari 2021 van 10:00-11:30 (via MS Teams)

Aanwezigen:

ISO Commissieleden:

- 5.1.2e (VNO-NCW)
- 5.1.2e (EZK) 10-15 – 11.15 uur
- 5.1.2e 5.1.2e

Secretariaat ISO Commissie:

- 5.1.2e (VNO-NCW/MKB-NL)
- 5.1.2e (BZ)
- 5.1.2e 1.2e (EZK)

Gast sprekers bij agendapunt 2: 5.1.2e (RVO, TINL), 5.1.2e (NLiB) en 5.1.2e (NLWorks). 5.1.2e geeft ook een toelichting op jaarplan NLWorks (agendapunt 3).

1. Opening vergadering 10.00 uur

5.1.2e 5.1.2e

2. Plan van aanpak 3 netwerorganisaties – ter akkoord en reflectie 10.05 uur

Toelichting door 5.1.2e en 5.1.2e

Bijlage ISOC 21-02 PvA Netwerorganisaties

Context

- Het plan van aanpak is gemaakt nav midterm-review Twijnstra Gudde en biedt handvatten om PPS netwerk halverwege initiële subsidieperiode nog beter in te richten. Aanbevelingen zijn het formuleren van gezamenlijke ambities en doelstellingen over wie wat bijdraagt in de zin van inspanningen en verantwoordelijkheden. Het plan bevat ambities en doelstellingen voor versterking onderlinge samenwerking TINL/RVO, NLWorks en NLiB gekoppeld aan Actielijn 5 rapport Buijink: **Effectievere publiek-private samenwerking** door toegesneden PP structuur en richt zich op 2 onderdelen
 - goedkeuring ISO NL C op de gezamenlijke inzet (klantenreis – meerjarig programmeren – uitwerken business proposities)
 - reflectie ISO NL C op de volgende 5 punten
- 1. **Buijink 2.0:** NLiB, NLWorks en TINL hebben een gezamenlijke ambitie die voortkomt uit het Buijink rapport (2017). Een (periodieke) strategische herijking is gewenst, waarvoor wij voor onszelf een rol zien in het signaleren van verbeterpunten die vervolgens door ISO kunnen

worden geagendeerd.

2. **Rol RVO/TINL:** Rol RVO t.o.v. TINL en andere partners binnen het bouwwerk is niet voor iedereen helder. Door RVO Int. als primaire publieke aanspreekpunt op te nemen in governance, wordt meer recht gedaan aan de reële rollen en verantwoordelijkheden die er in het bouwwerk bestaan.
3. **Draagkracht van bouwwerk:** de beoogde transitie in het pp-bouwwerk vraagt om de nodige capaciteit en voldoende mandaat om te kunnen experimenteren. De huidige draagkracht is beperkt en de financiering is aflopend. De hoeveelheid verantwoordelijkheden/taken moeten daarom beperkt zijn tot genoemde 3 gezamenlijke doelstellingen (sheet 4) en 2 actielijnen uit Buijink (sheet 3).
4. **Signalering knelpunten:** Om tot gewenste versterking op de 3 doelstellingen te komen, moeten partners van alle drie onze organisaties de vrijheid krijgen/voelen om knelpunten in de uitvoering bij de ISO Cie op een gepaste manier aanhangig te kunnen maken via het ISO secretariaat.
5. **Synergie instrumentarium innovatie- en handelsbevordering:**
 Innovatieve bedrijven zorgen voor de groeikracht van regionale ecosystemen. Voor innovatieve bedrijven is internationalisering en internationale samenwerking essentieel. Dat vraagt synergie in de inzet van BZ en EZK instrumentarium. In lijn met de conclusies van Twijnstra Gudde signaleren we dat EZK hiervoor zijn rol meer op kan pakken waardoor kansen op valorisatie kunnen worden benut.

Spreekpunten

5.1.2i

3. NLWorks updates – *ter bespreking* 10.30 – 10.45

Toelichting door 5.1.2e

ISOC 21-03 NLWorks Jaarplan

ISOC 21-04 NLWorks portfolio dashboard

Context

- De ISO NL C is formeel opdrachtgever van NL Works. Het jaarplan dat voorligt schetst in het kort hoe 2020 is verlopen (een volledig jaaroverzicht volgt begin 2021), en gaat verder in op de doelstellingen voor 2021.
- Het NL Works portfolio dashboard geeft een helder kader en biedt meer overzicht dan voorheen over de voortgang van de uitvoering van de programma's.
- Jaarplan 2021 geeft aan waar men versnelling op wil realiseren, het aantal leads neemt toe, tegelijkertijd lijkt de coronacrisis de mogelijkheden te beperken nieuwe gefundeerde programma's te ontwikkelen.
- NL Works lijkt het beschikbare instrumentarium nog steeds als knelpunt te zien: 'er bestaat een gat in voorfinancieringsconstructies en –oplossingen'. Hiertoe wordt samenwerking gezocht met o.a. *Invest International*. Eveneens bieden aanpassingen binnen het DHI (haalbaarheidsstudies RVO) nu meer ruimte en wordt het nieuwe BIS (bilaterale innovatie instrument als gevolg van het Innovatie Amendement BHOS begroting 2020) hiertoe verdere mogelijkheden.

Ter attentie

- NL Works heeft aan BZ en EZK aangegeven dat de ISO NL C haar rol als opdrachtgever beter zou kunnen oppakken, sturing wordt gemist. NL Works ziet de ISO NL Commissie graag als aanstuurder, sparringpartner en uiteindelijke eigenaar. Tegelijkertijd staat de ISO C op een (te) grote afstand gepaste inhoudelijke sturing te geven. DIO en EZK zijn daarom voorstander van het introduceren van een kwartaal

voortgangsoverleg voor NLWorks ism VNO om dit structureler in te richten en tegemoet te komen aan de wens van NL Works. Dit model bestaat eveneens voor NLiB biedt beide zijden een goede dialoog. (Voorstel wordt op dit moment nog verder uitgewerkt).

Spreekpunten

5.1.2i

4. Route naar een ISO NL 2.0 - 10.45 uur

ISOC 21-05 Procesvoorstel ISO NL 2.0 en verkennen scenario's ISO NL 2.0 - ter besluitvorming en gedachtevorming

ISOC 21-06 Sturingsaspect NLiB, TINL, NL Works – ISO NL Commissie – aanbeveling Twijnstra Gudde - ter bespreking

Context procesvoorstel

1. In de ISO NL C van 30 oktober jl. is gevraagd een procesvoorstel op te stellen hoe te komen tot een advies over (her)inrichting en meerwaarde van het ISO NL als publiek-privaat adviesorgaan.
2. Daarnaast is verzocht een aantal scenario's op te stellen over het vormgeven van een ISO NL 2.0.

Het procesvoorstel te komen tot een ISO NL 2.0 betreft het laten uitwerken van een advies over (her)inrichting en meerwaarde door een kleine publiek-private projectgroep, bestaande uit vertegenwoordigers VNO-NCW, EZK en BZ ondersteund door input uit de thematische verdiepingssessies. Eveneens worden gesprekken gevoerd met de huidige ISO NL portefeuillehouders en publiek-private stakeholders. Een punt van bespreking hierbij is de wenselijkheid tot het benoemen van een (externe) trekker van de projectgroep.

Tussen BZ, EZK en VNO-NCW is 2^e week januari gesproken over het belang en de logica het 1. ISO NL 2.0 traject te koppelen aan een 2. adviestraject over herijking van aanbevelingen rapport Buijink (2017) naar een actuele visie op het versterken internationaal verdienmodel in 2021 en deze sporen aan elkaar te verbinden.

Doel bespreking

1. Instemming ISO NL C met het procesvoorstel ISO NL 2.0. projectgroep.

Inclusief gedachtenwisseling en aanwijzing over adviestraject herijking aanbevelingen Buijink 2017 naar 2021 en verbinden van deze sporen.

2. Verkenning van mogelijke scenario's voor een ISO NL 2.0. (light-medium-intensief).
3. Aanwijzing van ISO NL C over voortgang van het huidige ISO NL o.l.v. een interim-voorzitter en het informeren van portefeuillehouders over het proces.

Spreekpunten

5.1.2i

Context sturingsaspect NLiB, TINL, NL Works – ISO NL Commissie – aanbeveling Twijnstra Gudde

Aanbeveling Twijnstra Gudde concludeerde dat er behoefte is aan meer sturing op NL Works, NLiB en TINL. Deze rol kwam niet tot uiting vanuit de ISO NL en de 3 organisaties zien deze rol graag belegd bij de ISO NL Commissie. In het kader van de vernieuwe aanpak intensivering samenwerking en het feit dat ISO NL Commissie is opgericht als strategisch overleg kunnen vraagtekens geplaatst worden bij een sterker sturende rol voor ISO NL C. Daarnaast ligt er de BZ opdrachtgeversrol NL Works en TINL via RVO opdracht en kent NLiB een eigen Raad van Toezicht.

Daarom wordt geadviseerd de dialoog /sturing via kwartaalrapportages NL Works en TINL in te richten op directeursniveau en NLiB te continueren via huidig format. Deze rapportages kunnen worden benut voor terugkoppeling aan de ISO NL C.

Bij de advisering verdere herinrichting van ISO NL 2.0 als publiek-privaat overleg dient aandacht te komen voor de relatie NLiB, TINL en NL Works en ISO NL 2.0 en dient deze helder benoemd te worden.

Spreekpunten

5.1.2i

5. W.v.t.t.k.

Gezamenlijke verklaring:

"Internationale financiering voor het Nederlandse MKB"

Aanleiding

Het International Strategisch Overleg (hierna 'ISO NL'), heeft als publiek-privaat overleg op strategisch niveau over internationaal ondernemen en internationaal-economische vraagstukken, acht portefeuilles geïdentificeerd. Vanuit de portefeuille "financiering", is een werkgroep gevormd rond het thema "internationale financiering voor het Nederlands MKB". De werkgroep heeft een gezamenlijke het ISO Advies "Internationale financiering voor het Nederlandse MKB" opgesteld met als doel de toegang tot financiering voor internationaal actief Nederlands midden- en kleinbedrijf (hierna 'MKB') te verbeteren door middel van publiek-private samenwerking. Deze gezamenlijke verklaring is het resultaat van deze werkgroep.

Potentieel benutten

Nederland is een handelsland. De Nederlandse export levert een derde van het bruto binnenlands product (bbp). Het Nederlands MKB is de motor van de economie en haar internationale activiteiten. Het MKB is goed voor ongeveer de helft van de waarde van de Nederlandse export. Voor het Nederlandse MKB vormen, net als in andere Europese landen, bankleningen nog steeds de belangrijkste bron van externe financiering. MKB ondernemingen gebruiken deze financiering om uit te breiden, te vernieuwen of als werkkapitaal. MKB ondernemingen die willen exporten naar, of investeren in buitenlandse markten hebben in een aantal gevallen moeite om passende financiering aan te trekken. Hierdoor wordt het Nederlandse potentieel in het buitenland mogelijk niet volledig benut, wat invloed kan hebben op de concurrentiepositie en het verdienmodel van Nederland.

Versterkte samenwerking

De ondertekende partijen (hierna 'de partijen') komen overeen de samenwerking te versterken met als doel de toegang tot financiering voor internationaal actief Nederlandse MKB te verbeteren. Om de financiering voor internationaal actief MKB te verbeteren zullen de partijen samenwerken op platform, product en proces niveau. De partijen gaan de komende 8 maanden, met inachtneming van mededinging wetgeving, toewerken naar een publiek-privaat actieplan en convenant. Onderdeel van het actieplan is de gezamenlijke oprichting van een publiek-privaat platform. Daarnaast wordt een verdiepingsslag gemaakt met betrekking tot de aard en omvang van de knelpunten van de verschillende type financiering, omvang van MKB bedrijven en de landen of regio's waar financiering wordt aangevraagd.

Voor de uitwerking van een actieplan (voor de oprichting van het platform) zullen twee projectleiders worden aangesteld. Zowel de publieke als de private partijen zullen een projectleider leveren. De projectleiders zullen samen met alle betrokken partijen een actieplan uitwerken voor de oprichting van de publiek-privaat platform.

Het actieplan zal de basis vormen voor het versterken van de samenwerking. De belangrijkste acties die de partijen gezamenlijk gaan uitvoeren zijn:

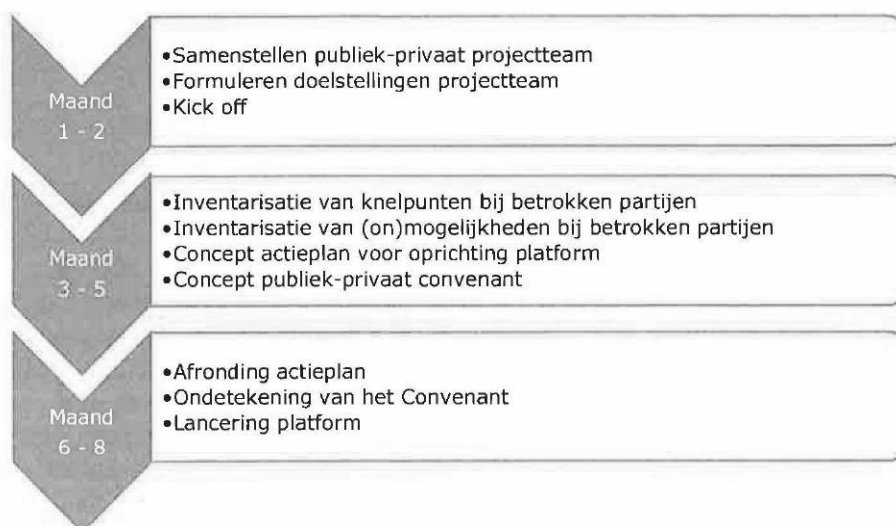
- 1) **Platform:** Oprichten van een platform waarin publiek en private partijen samenwerken met als doel de financiering voor internationaal actief MKB te verbeteren.
- 2) **Proces:** Verbeteren van de aansluiting van de klantprocessen van publieke en private partijen. Bij voorkeur leidt dit tot een optimale 'klantreis' voor MKB bedrijven.
- 3) **Product:** Verkennen van de mogelijkheden om financiële risico's te delen bij MKB transacties door zowel publieke als private bronnen van financiering te combineren met als doel producten en diensten te creëren die inspelen op de behoefte van het internationaal actief MKB.

Randvoorwaarden voor succesvolle samenwerking

De belangrijkste randvoorwaarden voor succesvolle samenwerking zijn:

- 1) **Commitment:** bereidheid van alle partijen om samen te werken om de financiering voor internationaal actief MKB te verbeteren.
- 2) **Win-Win:** samenwerking moet voor alle partijen voordeel opleveren.
- 3) **Coördinatie:** afstemming tussen alle partijen is essentieel.
- 4) **Complementair:** partijen versterken elkaar en doen waar ze goed in zijn.
- 5) **Focus:** focus en prioriteit worden gezamenlijk bepaald op basis van verdiepingsslag m.b.t. knelpunten, mogelijkheden en onmogelijkheden.

Tijdsplanning

Deze gezamenlijke verklaring is ondertekend door

Door: Sigrid Kaag

Datum

Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Door: Mona Keijzer

Datum

Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat

Door:

Datum

Nederlandse Vereniging van Banken (NVB)

Door: 5.1.2e

Datum

5.1.2e

Door: 5.1.2e

Datum

5.1.2e VNO-NCW

Door: 5.1.2e

Datum

5.1.2e MKB-Nederland

Meerjarig programmeren: aanpak, financiering en governance

Uitgangspunten meerjarig programmeren

1. Compliance wet- en regelgeving – vraagt goede voorbereiding en zorgvuldig traject
2. Aanpak zo eenvoudig en duidelijk mogelijk houden (voorkomen lappendeken)
 - Fasen onderscheiden
 - Coördinatie en inzet instrumenten scheiden
 - Niet compliceren door met verschillende modellen te werken
 - Vorm en opzet toetsen met publieke en private uitvoerders
3. Zo veel mogelijk gebruik maken van/aansluiten bij bestaande gremia en ISO structuur...
4. Governance moet de totstandkoming van een publiek private meerjarige programmering ondersteunen: invullen vanuit heldere verdeling van rol en verantwoordelijkheid en deze van te voren benoemen
5. Naast handelsbevordering zijn ook innovatiesamenwerking, acquisitie investeringen en kennis/talent van belang voor MJP binnen de ISO-strategie

Instrument Strategische Meerjarige Marktbewerking

- Strategische Meerjarige Marktbewerking (SMM) is een nieuw instrument voor het meerjarig programmeren. Dit instrument wordt ingezet voor uitrol en implementeren van een meerjarige [ISO] programmering op prioritaire markten en sectoren.
- Publiek private selectie voor inzet van het instrument Strategische Meerjarige Marktbewerking betreft de keuze thema/markt. Deze keuze wordt na de identificatiefase gemaakt (voorbereiding in werkgroep MJP en besluit in stuurgroep PPS).
- Centrale rol voor een private trekker (preferred partner) die de totstandkoming van planvorming tot en met de uitvoering van de programmering coördineert i.s.m. de publiek-private stakeholders.
- Aanvang 2 pilots (smart industry Duitsland en LSH Asean5) en stapsgewijs verder opschalen naar inzetbaarheid van max. 10 in 2020. Meewegen beschikbare capaciteit – haalbaarheid realisatie- verwachtingenmanagement relevant.
- Expliciet commitment vooraf en gedurende implementatiefase van alle partners om bij te dragen vanuit eigen rol en verantwoordelijkheid.
- Onderdeel van het instrument is commitment partners voor inzet instrumentarium (publiek private toolbox).
- Aan publieke zijde budget voor inzet instrumenten gereserveerd.
- Aan private zijde worden middelen voor inbreng gereserveerd.

Stappenplan Publiek privaat meerjarig programmeren

1. Identificatiefase kansrijke sectoren/markten
2. Selectie preferred partner (private trekker)
3. Uitwerkingsfase strategie en programmering evt. voorafgegaan door een verdiepingsfase
4. Implementatiefase

Hieronder wordt eerst de aanpak en governance van deze stappen geschreven gevolgd door een schema waarin de inbreng van de verschillende leden van de werkgroep MJP in deze stappen uiteengezet wordt.

1. Identificatiefase kansrijke sectoren/markten

Governance:

- Voorbereiding van besluitvorming door werkgroep meerjarig programmeren. In de werkgroep hebben zitting: NLIB, RVO, TINL, NLWorks, BZ/DIO en EZK.

- Informeren van NIO als klankbord

In NIO hebben zitting: VNO-NCW/MKB, NLIB, EvoFenedex, Koninklijke Metaalunie, FME, ING en Rabobank, BZ, EZK, RVO, KVK, TINL, NLWorks

- Besluitvorming vindt plaats in de stuurgroep PPS
In de Stuurgroep PPS hebben zitting: BuZa, EZK, VNO-NCW/MKB, RVO, NLIB, TINL en NLWorks
- Vaststelling vindt plaats in ISO NL Commissie
Leden: BuZa, EZK, VNO-NCW/MKB

Rollen en verantwoordelijkheden op basis van RACI:

In het kort betekent dit het volgende: NLIB, RVO, TINL, BZ/DIO en EZK (werkgroep meerjarig programmeren) **responsible** (verantwoordelijk), DIO en EZK¹ (stuurgroep PPS) als opdrachtgever **accountable** (eindverantwoordelijk), NIO **consulted** (geraadpleegd) en relevante andere direct betrokken partijen **informed** (geïnformeerd).

Criteria selectie thema/markt combinaties:

Om te bepalen welke thema/markt-combinaties in aanmerking komen voor de strategische meerjarige marktwerking (SMM) moeten de voorstellen beoordeeld worden met de volgende criteria. Hierbij maken we onderscheid tussen toelatingscriteria (is de combinatie een ISO prioriteit) en rangschikkingscriteria (als er meer voorstellen liggen dan dat er budget is: welke combinatie krijgt financiering en welke (nog) niet).

1. Is er aantoonbaar voldoende draagvlak en committering bij de bedrijven en kennisinstellingen binnen de (sub)sector om de geselecteerde internationale markt(en) meerjarig te bewerken? (toelating).
2. Is de marktkans op de doelmarkt voldoende aangetoond, bijvoorbeeld door een uitgevoerde marktstudie of ander objectiverend rapport/verslag? (toelating)
3. Op basis van bovenstaande vraag- en aanbodanalyse: is er een inschatting te maken van de 'plus' die gecreëerd kan worden in de versterking van het verdienvermogen van de BV Nederland, is er een Business Case? (rangschikking)
4. In hoeverre is Strategische Meerjarige Marktwerking als aanvullende publiek/private inspanning noodzakelijk om de thema/markt combinatie tot een succes te maken? (rangschikking) en waar ligt de meerwaarde van de publiek-private krachtenbundeling (G2G, B2B, K2K)
5. Hoe verhoudt de sector/thema-marktcombinatie zich tot andere voorstellen en instrumenten voor het betreffende land cq. voor dit thema / deze sector? (rangschikking)

Hierbij gaan we ervan uit dat de voorgestelde thema/markt combinatie gericht zijn op de top-9 prio-landen + Japan en Zuid Korea en België.

2. Selectie preferred partner

Governance:

- Op basis van de in de stuurgroep vastgestelde thema/marktcombinaties verleent DIO opdracht aan RVO om de uitvraag voor een preferred partner te doen.
- RVO doet uitvraag in markt en selecteert in afstemming met DIO en betrokken organisaties een preferred partner.

¹ DIO voor handelsbevordering, EZK voor innovatiesamenwerking, kennis en talent en gezamenlijk voor buitenlandse investeringen

- De preferred partner wordt uitgenodigd om een uitgewerkt privaat internationaliseringsplan voorstel in te dienen, gebaseerd op de gekozen marktsector combinatie(s). RVO is verantwoordelijk voor de beoordeling van het internationaliseringsvoorstel. Voor de beoordeling zal RVO afstemming zoeken met DIO en de werkgroep meerjarig programmeren informeren.
- Bij een positieve beoordeling kan er door de preferred partner een aanvraag voor subsidie worden ingediend bij RVO.

Rollen en verantwoordelijkheden op basis van RACI:

In het kort betekent dit het volgende: RVO **responsible** (verantwoordelijk), DIO als opdrachtgever **accountable** (eindverantwoordelijk), postennet, werkgroep meerjarig programmeren en Top Sectoren **consulted** (geraadpleegd) en relevante andere direct betrokken partijen **informed** (geïnformeerd).

Vereisten preferred partner (drempelcriterium)

- Betreft een non-profitorganisatie (een organisatie zonder winstoogmerk)
- Onafhankelijk en vertegenwoordiger van de belangen van de betreffende sector als geheel.
- Committeert zich voor meerdere jaren aan het uitvoeren van het pilot programma
- Heeft overzicht over wat er gebeurt in een bepaalde (sub)sector/thema in Nederland, kent de belangrijkste Nederlandse spelers en partners (grootbedrijf, MKB én startups) en heeft inzicht in lopende activiteiten met buitenlandse partijen in het doelland.
- Heeft inzicht in de kansen vanuit een bepaald land en de sterktes van Nederland in de beoogde markt/(sub)sector.
- Heeft meerjarige ervaring met internationaliseringsprojecten.
- Is al actief en/of ervaring in doelland(en).
- Is in staat tot het inzetten van de eigen reguliere werkzaamheden (voorbeeld: informatie voorziening achterban).
- Is in staat tot het creëren van voldoende commitment van bedrijven uit de (sub)sector voor opeenvolgende activiteiten in de meerjarige programmering.

3. Uitwerkingsfase strategie en programmering evt voorafgegaan door een verdiepingsfase

Governance:

Per thema markt/combi is er een 'operationele' pp stuurgroep. De precieze samenstelling hiervan en de aard en frequentie van overleg wordt tijdens de uitwerkingsfase in samenspraak met de preferred partner uitgewerkt.

In deze stuurgroep zijn bijv. vertegenwoordigd vanuit publiek: RVO, DIO, post en eventueel een vakministerie. Vanuit de private kant kunnen zijn vertegenwoordigd: de preferred partner, een vertegenwoordiger van de topsector en mogelijk ook (twee) bedrijven. Tijdens de ontwikkelfase wordt de samenstelling van de stuurgroep definitief bepaald.

Overall monitoring loopt via werkgroep MJP

Rollen en verantwoordelijkheden op basis van RACI:

In het kort betekent dit het volgende: Programmamanager RVO en preferred partner **responsible** (verantwoordelijk), DIO als opdrachtgever **accountable** (eindverantwoordelijk), BDC/EZK/TINL/NLIB en vakministeries **consulted** (geraadpleegd) en relevante andere direct betrokken partijen **informed** (geïnformeerd)

PM Verdiepingsfase:

Studies dienen per thema/markt combi bekeken te worden. Financiering van de studies komt niet uit SMM. Hier speelt de private coördinator een forse rol. Als die geen rol pakt kan dit qua coördinatie ook onder SMM vallen.

4. Implementatiefase

Governance:

Op trackniveau zelfde operationele pp stuurgroep als bij fase 3

Samenwerking NLiB, RVO, TINL, BZ en EZK

	NLiB	RVO, TINL	DIO, EZK, post
1. Identificatiefase:			
	Overzicht prioritaire thema markt combinaties vanuit private zijde	Validatie	Validatie
	Validatie	Overzicht prioritaire thema markt combinaties BDC, TINL partners	Validatie
	Validatie		Overzicht prioritaire thema markt combinaties landenmedewerkers, posten (analyse NGS)
Keuzeproces selectie thema/markt combinaties – op basis van afwegingskader			
2. selectieproces preferred partner			
	NLiB	RVO	DIO
	Adviseur mbt inrichting / criteria selectieproces	Uitwerking selectieproces en uitvoerder selectie	Opdrachtgever, afstemming selectie
3. Uitwerking: per thema/markt combinatie			
Gefaseerd uit te rollen (tot max 10 in 2020) waarbij een deel implementatie in gang gezet, een deel in strategie en programmeringsfase zit en een deel in de identificatie en verdiepingsfase zit.			
	NLiB	RVO	DIO, post, vakministerie
Overall	Private coördinator: aanspreekpunt voor preferred partner mbt inzet private toolbox	RVO coordinator: aanspreekpunt voor preferred partner mbt inzet publieke toolbox Instrument en Business Development SMM	DIO-regisseur: programmering en post: lokale uitvoering
Evt verdiepingsfase:	Financiering sectorstudies	Financiering kansenstudies	
Strategie	deelname operationele stuurgroep	deelname operationele stuurgroep	deelname operationele stuurgroep
Programmering	idem	idem	idem
4. implementatiefase			
Uitvoering + evt follow up wordt uitgewerkt tijdens de implementatiefase	Uitvoering	Uitvoering	Uitvoering

Resultaatmeting / rapportage criteria ...
(opgenomen in aanvraag SMM)

Herijkt profiel voorzitter ISO NL – juli 2020

Profiel opgesteld op basis van de Terms of Reference (ToR) van de *International Strategic Board NL* (nu ISO NL), waarin de grondslagen, governance, en opdrachtverlening zijn vastgelegd. Op basis van de inzichten voortvloeiend uit de invulling van deze functie in het eerste termijn (2018-2020) is het profiel van de voorzitter, inclusief noodzakelijke randvoorwaarden, herzien.

Randvoorwaarden:

- Aantoonbaar commitment vanuit de private (VNO-NCW en MKB-NL) en publieke (BZ en EZK) partijen ten aanzien van dit overleg.
- Voldoende capaciteit en ondersteuning wordt door de betrokken partijen (BZ?) gefaciliteerd, via (1) het ISO NL secretariaat en (2) een parttime functie XX.
- Vanuit BZ wordt er vanaf DATUM een 0.X FTE aangesteld (via NLWorks) voor ondersteuning van (1) het reeds benoemde ISO NL secretariaat en (2) de uitvoering van ISO NL communicatietraject en samenhang binnen het PPS ecosysteem (*bestaan uit het ISO NL, ISO Commissie, NLWorks, Trade & Innovate NL en NLinBusienss*).
- De voorzitter mag onkosten declareren bij BZ, DGBEB, directie Internationaal Ondernemen.
- De nieuwe voorzitter wordt aangesteld voor een periode van 2 jaar, waarna mogelijkheid tot verlenging bestaat, na overleg ministeries BZ, EZK, VNO-NCW en MKB-NL.

Herijkt profiel nieuwe voorzitter: Deze komt zoals beschreven in de ToR tot stand in overleg tussen ministeries BHOS, EZK, VNO-NCW en MKB-NL. Bij vaststelling van het nieuwe profiel worden de doelstellingen van het ISO NL als uitgangspunt gebruikt.

De voorzitter:

- Is verantwoordelijk voor de agendering van het 3-jaarlijkse overleg.
- Faciliteert en stimuleert de samenwerking tussen de verschillende portefeuilles.
- Monitort de uitvoering van de doelstellingen van het ISO NL als geheel.
- Functioneert als sparringpartner voor de relevante publieke en private organisaties op het vlak van internationale ondernemen, investeringen en innovatie.
- Bekleedt de rol als aanjager van de uitvoering van de jaar-/actieplannen op de verschillende portefeuilles.

Doestellingen ISO NL (ter info)

1. Opdracht geven aan ISB Committee voor publiek-privaat gedragen internationaliseringsstrategie met als doel prioritaire thema-landcombinaties te benoemen op basis waarvan meerjarige programma's en projecten kunnen worden uitgewerkt.
2. Adviseren van het kabinet en private koepelorganisaties over te voeren publiek-private internationale meerjarenstrategie rond thema-landcombinaties.
3. Voortgang monitoren van deze strategie en bijbehorende initiatieven (bezoeken, missies, projecten etc.) rond meerjarenprogramma's ondersteund vanuit het publiek-private intern. handels-, innovatie- en investeringsbevorderende netwerk rondom pp-Werkplaats (NL in Business en Trade & Innovate NL).
4. Klankbord van kabinet over verbeteringen internationale concurrentiepositie en econ. internationaliseringsagenda.
5. Bruggen slaan tussen de verschillende disciplines binnen het internationale economische domein (rijk-regio, publiek-privaat, nationaal/internationaal etc.).

Gevraagde resultaten:

- ISB NL vorm te geven en eerste bijeenkomst te beleggen in juni/juli 2018
- September 2018 vaststellen gedragen pp-internationaliseringsagenda voor komende jaren, om hiermee het kabinet te adviseren over invulling pp-internationaliseringsstrategie.
- Periodieke evaluatie ISB NL, ISB Commissie en Werkplaats na 3 jaar

BZ Scenario's voor inrichting ISO NL 2.0 + sturingsmodel PPS ecosysteem

1. Aanleiding

- a. Bevindingen PPS Ecosysteem Twynstra Gudde
- b. Structuur ISO NL

2. Uitgangspunten en aanbevelingen

- a. Ontbreken definitie, doelen en strategie voor Ecosysteem als geheel
- b. Geen gedeeld en helder beeld bij ieders rol en toegevoegde waarde
- c. Geen sturing op de samenhang en de onderlinge samenwerking
- d. Strategische inrichting ISO NL

3. Sterkere sturing PPS ecosysteem en

- a. Inhoudelijke en bestuurlijke invulling ISO NL

1. Bevindingen en aanbevelingen *mid term review* Twijnstra Gudde
2. Visie ISO NL als publiek-privaat overleg
3. Verzoek ISO NL Commissie 16/9 om proces in te richten te komen tot voorstel aan nieuw kabinet (ministers BHOS en EZK) over inrichting en invulling ISO NL als publiek-privaat overlegforum.

- *Bijeenkomst ISO NL Commissie op 30 oktober (14-15.00 uur)* (5.1.2e) VNO-NCW, (5.1.2e) EZK, (5.1.2e) bespreken punt 1 en 2. Hierbij zal (5.1.2e) (Twijnstra Gudde) de bevindingen en aanbevelingen presenteren.

Twijnstra Gudde (TG) heeft, in consultatie met alle PPS partijen en in relatie met toezegging R aan Tweede Kamer te rapporteren over stand van zaken NLiB, TiNL en NL Works, van BZ opdracht gekregen bevindingen en aanbevelingen in kaart te brengen van

- NLiB, TiNL en NL Works
- de samenhang tussen ISO NL, ISO NL C, NLiB, TiNL en NL Works

Uitgangspunt PPS Ecosysteem

BHOS nota Investeren in Perspectief en Handelsagenda benoemden als doel in actielijn 4:

- Herinrichting van het publieke en private handels-, innovatie- en investeringsbevorderende netwerk door bestaande initiatieven te bundelen en te complementeren,
- *en daardoor de diensten en activiteiten daarvan inzichtelijker, beter bereikbaar en effectiever worden en*
 - *uiteindelijk leiden tot een aantoonbaar vergroot Nederlands aandeel in buitenlandse markten door verbeterde en versterkte samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen.*

Hiertoe is in 2018 het PPS ecosysteem van start gegaan: ISO NL, ISO NL Commissie, NLiB, TiNL en NL Works vanuit BHOS begroting EU 50 mln (2018-2022).

TG – wat gaat goed

1. Nut en noodzaak ecosysteem onderschreven
2. Ecosysteem ingericht

3. Eigen doel, strategie en rol organisaties scherper geworden
4. Onderlinge samenwerking begint te groeien
5. Aantal concrete tools en resultaten
6. De verschillende onderdelen van het netwerk inmiddels zijn opgericht en steeds optimaler worden ingericht.
7. Deze onderdelen voor zichzelf scherper hebben gekregen wat de eigen rol en bijdrage aan het ecosysteem is en dat ook eerste resultaten daarvan zichtbaar worden.

TG - waar is verbetering mogelijk

1. Ontbreken definitie, doelen en strategie voor het ecosysteem als geheel
2. Geen gedeeld en helder beeld bij ieders rol en toegevoegde waarde
3. Geen sturing op de samenhang en de onderlinge samenwerking

➤ Voorstel uitwerking van de aanbevelingen zijn opgenomen in bijgaande PTT.

Appreciatie op hoofdlijnen

- Bevindingen wat gaat goed worden onderschreven en er zijn duidelijk concrete stappen gezet en resultaten behaald.
- Aanbevelingen ter verbetering zeer herkenbaar, leggen vinger op de zekere plek en bieden werkagenda om de 2^e fase PPS (2020-2022) verder te optimaliseren.
- Inzichten op impact op doelstellingen nog onvoldoende inzichtelijk kaart en verdient aandacht
 - *de diensten en activiteiten daarvan inzichtelijker, beter bereikbaar en effectiever worden en*
 - *uiteindelijk leiden tot een aantoonbaar vergroot Nederlands aandeel in buitenlandse markten door verbeterde en versterkte samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen.*

1. Verbeterpunten ter discussie – gedachtenvorming BZ

A. Ontbreken definitie, doelen en strategie voor het ecosysteem als geheel

- Basis is rapport Buijink, maar ipv in samenhang aan de slag te gaan, zijn er grotendeels aparte trajecten gestart, eigen organisaties neergezet en mist verbinding waar deze wenselijk is.
- De samenhang is wel groeiende met als voorbeeld meerjarige markt-thema aanpak op 15 markten; echter komt alleen van de grond als iemand regierol neemt.
- Praktijk laat zien dat NLiB als private krachtenbundelaar en TINL als publieke krachtenbundelaar apart van elkaar acteren terwijl complementariteit publiek-private achterban om versterkte samenwerking vraagt om doelen te bereiken.
- Delen we visie dat dit om strakkere sturing en regie vraagt; een rol belegd bij ISO NL maar in de praktijk niet waar gemaakt?
- Vraagt rapport Buijink om aanpassing die aansluit bij de leerpunten?

B. Geen gedeeld en helder beeld bij ieders rol en toegevoegde waarde

- Volgt uit punt A. Daarbij als de partijen het niet scherp hebben, dan is het voor de buitenwereld en posten ook onvoldoende helder.
- Voorstel: ISO NL Commissie verzoekt aan NLiB, TINL en NL Works dit gezamenlijk in kaart te gaan brengen en voorstel uit te werken hoe dit strak te trekken incl communicatie-aspect naar achterban en andere PPS stakeholders.

C. Geen sturing op de samenhang en de onderlinge samenwerking

- Verbeterpunten A en B leggen relatie met gebrek aan sturing.
- Buijink adviseerde NL Works als publiek-private 'motorblok'; ervaring leerde dat NL Works deze rol in de praktijk niet kon realiseren: heeft niet het mandaat als aanjager en regisseur binnen dit krachtenveld, daarom focus NL Works op ontwikkeling consortia-programma's.
- Buijink adviseerde zoals opgenomen in Kamerbrief 2018 dat ISO NL ook voor samenhang en synergie zou zorgen in het PPS ecosysteem.
- **Zijn gestelde ambities tav ISO NL (handelsagenda 2018) om voor sturing en synergie in het PPS Ecosysteem te zorgen te ambitieus?**
- **Delen we de constatering dat regie ontbreekt en deze op korte termijn wel nodig is om gewenste aanbevelingen tot uitvoering te brengen?**
- **Zo ja, waar deze rol wel te beleggen?**
 - een meer gestructureerde ISO NL met krachtige voorzitter met tijd en uitvoeringskracht en beschikking over veel ruimere ondersteuning secretarisrol?
 - intensievere regierol bestuurlijk niveau vanuit ISO NL Commissie?
 - toch motorblok meer binnen BZ* beleggen (denkkracht BZ, verwevendheid internationale handelsbevordering, netwerken, RVO en postennet)?
 - hoe zorg te dragen dat er een evenwichtige inzet komt vanuit VNO-NCW, EZK en BZ tav gehele traject/gedeelde verantwoordelijkheid versus BZ zwaartepunt handelsagenda.

Huidige plaatje: NLiB ontvangt subsidie en heeft eigen RvT, TINL via RVO opdracht en NL Works PP opgehangen aan ISO NL C en financiering RVO opdracht en deels NLiB!!.

2. Wat is visie BZ op een publiek-privaat overleg – ISO NL?

- Een publiek-privaat overleg over internationaal ondernemen van groot belang, toegevoegde waarde.
- Huidige vorm ISO NL is adviesorgaan, dat 4 keer per jaar bij een komt, thematische agenda gekoppeld aan portefeuilles en maakt in deze vorm de sturende rol op het ecosysteem niet waar.
- **Wat willen wij als BZ er uit het ISO NL halen: op afstand of koppeling beleid intensiveren en ISO NL actiever te bevragen?**
- Met een sterke voorzitter als PP-boegbeeld en ruime ondersteuning is dit realistischer maar staat het 'wat buiten BZ'.
- **Dekken de thema's portefeuillehouders de actualiteit voldoende, focus SDGs, innovatie, effecten corona, brexit, Afrika staan nu op grote afstand?**
- **Kan de beleidsinteractie met BZ worden vergroot en verdiept? Of is de huidige vorm wenselijk.**
- Versterkte output vanuit ISO NL vraagt om meer inzet en capaciteit; inhoudelijker agenda-commissie ter ondersteuning secretarissen ter voorbereiding, monitoring op uitvoering en opvolging.
- Voorzittersrol vergroten of rol BZ vergroten.
- **Is vervlechting ISO NL en NLiB, TINL en NL Works wel nodig of kunnen zij ook naast elkaar staan als 2 aparte kolommen. Een ISO NL als alleen een publiek-privaat orgaan behoudt grote meerwaarde en is voor bestaan niet afhankelijk van genoemde 3 organisaties en v.v. (oog op de toekomst).**

3. Agenda ISO NL Commissie – aanbevelingen Twijnstra Gudde en proces inrichten

- NLiB, TINL/RVO, NL Works staan klaar om met *TG aanbevelingen* aan de slag te gaan.
- Tegelijkertijd leggen aanbevelingen een relatie met de inrichting van het *ISO NL als publiek-privaat overleg* en dient er proces ingericht te worden ter advisering 1^e kwartaal 2021.
- **Proces in te richten en koppeling te maken met TG aanbevelingen of 2 aparte trajecten inrichten?**
- **Advies:** om processen zuiver te houden, goede tijdsplanning te waarborgen en hoofdverantwoordelijkheid BZ en EZK te borgen 2 aparte trajecten:

Voorstel ISO NL Commissie 30 okt:

1. proces inrichten waarbij ISO NL Commissie opdracht geeft aan PPS Stuurgroep

- Voorstel uit te werken wie aan de slag gaat met aanbevelingen TG en met welke onderdelen
 - Rekenschap te geven dat TG aanbevelingen breder zijn dan alleen NLiB, TINL en NL Works dus goede verdeling binnen de gehele werkgroep PPS (incl BZ EZK RVO en VNO-NCW)
2. proces inrichten advisering inrichting publiek-privaat overleg / ISO NL 2.0 en te borgen bij BZ, EZK en VNO-NCW. Hierbij in overweging te geven via TG een klankbordoverleg te organiseren voor visie portefeuillehouders.

Jaarplan 2020 Regioportefeuille ISO

Vraag: voorstel (1 A4-tje) uit te werken hoe in 2020 uitvoering te geven aan het gestarte adviseringstraject waarbij de samenwerking en samenhang tussen de diverse portefeuilles al in concreto wordt meegenomen in relatie tot de in het OGSM gestelde doelen.

Objective:	ISO NL: vergroot Nederlands concurrentievermogen op wereldmarkt, Nederlandse impact op realisatie van SDG's en positioneer Nederland als springplank naar de EU en wereldmarkt door vergaande professionalisering van het (publiek-private) netwerk voor internationale handels-, innovatie en investeringsbevordering.		
Strategie:	Regio: Vanuit de regioportefeuille dragen we daaraan bij door consistente en proactieve marktwerking door binnen een meerjarige programmatische aanpak waarbij Rijk en regio de krachten bundelen.		
Goals 2020	Inzet 2020 (Strategy)	Output 2020 (Dashboard)	Samenhang/koppeling andere portefeuilles
Betere marktkansen bieden door optimaliseren "business intelligence". Ondersteuning en informatie voor ondernemers met internationale ambities verbeteren.	Systeemsprong publieke dienstverlening via: Vergroten slagkracht via investering in menskracht en middelen bij publieke uitvoeringsorganisaties. Leveren van data driven input aan meerjarige programmering op basis van beschikbare business intelligence. Versterkte en geregisseerde uitvoering van meerjarige internationaliseringsstrategieën op geselecteerde prioritaire markten. Versterkte samenwerking tussen Rijk en regio in de uitvoering hiervan. Versterkte samenwerking met private partijen in de uitvoering hiervan.	Het TINL netwerk heeft tenminste 10 partners en 50 gezamenlijke activiteiten met minimaal in totaal 2000 bereikte bedrijven per jaar. Bijdrage aan business intelligence via: • Rapportage Trade Relations Programma op basis van 675 bedrijfsbezoeken in 2020 • X aantal NL sectorrapporten publiek • Andere publieke databronnen waaronder jaarlijkse CBS internationaliseringsmonitor etc. Gestructureerd en gecoördineerd activiteitenoverzicht evenementen, inkomende en uitgaande missies die door de regio's georganiseerd worden.	Overall geldt hiervoor: vanuit regioportefeuille ligt de nadruk op het verbinden van wat er in de regio's gebeurt en het schaalbaar maken in relatie tot de meerjarige programmatische aanpak. Ontsluiting behoeften, prioriteiten en aanpak vanuit de regio's is daarvoor wezenlijk. <u>Topsectoren internationaal / MKB internationaal</u> Crossover naar OGSM doelstelling Betere marktkansen bieden door "business intelligence". De geaggregeerde data en analyses die via de pilot beschikbaar komen over o.a. sectoren, bedrijfsbehoeften en ervaren belemmeringen, geven, gecombineerd met andere databronnen, strategisch inzicht in opties voor versterking van het exportvermogen en innovatie. Dit levert, gezamenlijk met andere publieke en private overzichten, de noodzakelijke bouwstenen om het strategische gesprek over de gewenste inzet in volgende jaren publiek/privaat o.a. via het ISO vorm te geven. <u>Branding</u> Doorontwikkeling van NL brand meedenken – effectiviteit en impact. Laden van het brand vanuit de inhoud in de regio.

Goals 2020	Inzet 2020 (Strategy)	Output 2020 (Dashboard)	Samenhang/koppeling andere portefeuilles
Meer economisch rendement uit inkomende missies halen.	Door een samenhangende aanpak te ontwikkelen, versterkte samenwerking tussen Rijk, regio en gemeente in de uitvoering voor inkomende missies en door koppeling met meerjarige publiek-private actieagenda's gaan we pro-actief sturen op: Het gericht aantrekken van missies die bijdragen aan het realiseren van de ISO-doelstellingen voor prioritaire markten; Het effectief laten 'landen' van de juiste missie bij de juiste Nederlandse partner/gastheer; Onderbouwde afweging over missies waar geen match mee is. Het in te richten informatie en contactpunt bij RVO biedt een belangrijk platform waar (een deel van) de gedachten over dit onderwerp van verschillende kanten concreet samen komen. De regionale partners werken met dit informatie- en contactpunt samen in eerste instantie gericht op inkomende missies uit China, omdat daar het aanbod het grootst is en de belangen voor synchronisatie rijk/regio het meest evident.	Het informatie- en contactpunt zal zorgen voor meer informatiedeling en afstemming tussen Rijksoverheid en lokale overheden en betere voorbereiding en begeleiding van het Nederlands bedrijfsleven. Verbeterde informatiepositie over inkomende missies, via • Kwartaaloverzichten inkomende missies in de regio's	<u>Topsectoren/MKB internationaal</u> Inkomende en uitgaande missies zouden meer twee kanten van dezelfde medaille moeten zijn. Daar waar de uitgaande missies een sterk aansluiting hebben bij de vraag aan Nederlandse zijde, en binnen het meerjarig programmeren al sterker als instrument worden benut, zou dit ook voor de inkomende missies moeten gelden. De basis voor beiden is een goede en eenduidige informatiepositie over de regionale economische focusgebieden en thema's (proposities). <u>Branding</u> Het NL Brand zou niet alleen buiten Nederland moeten worden ingezet, maar juist ook ter versterking van de internationale activiteiten zoals inkomende missies en events die in Nederland plaatsvinden. Denk aan culturele events als songfestival, EK voetbal en Tour de France, internationale congressen zoals GES of ITS2019, of aan events zoals Dutch Design Week.

ACTIE- EN BESLUITENLIJST

ISO Commissie – 18 mei 2022

Besluiten

1. ISO NL C besloot t.a.v. de concept bevindingen IOB evaluatie: Rapport Buijink vormde de basis voor de inzet van de 3 PPS organisaties. Dit maakt dat voor herijking PPS inzet in de komende kabinetsperiode niet alleen de IOB evaluatie van belang is, maar ook welke koers het handel- en innovatie beleid de komende jaren op gaat, zodat bij herijking PPS de inzet van daaruit goed aan kan sluiten bij toekomstige strategie en doelstellingen. Opdracht vanuit ISO NL Commissie daarom eerst de WAT/ welke strategie vanuit beleid in kaart te brengen, en daarna het gesprek te gaan voeren over de HOE – hoe PPS hieraan kan bijdragen (incl rol voor TS, branches en ROMS).
2. ISO NL C besloot dat er behoefte is aan, op basis van de nieuwe BHOS en EZK landenaanpak en beleidsprioriteiten, de lopende markt-thema-combinaties-aanpak en de Topsectorenaanpak onder de loep te nemen, in kaart te brengen welke organisaties hier de juiste relevante rol in kunnen spelen, bestaande knelpunten te adresseren en hier een algeheel advies voor op te stellen. Voor de zomer zal er een nieuwe ISO-C worden gepland.
3. ISO NL C besloot t.a.v. notitie pilotprojecten Topsectoren internationaal en het advies en financieringsvoorstel ROMS: Deze dienen te worden meegenomen in een verdere uitwerking vanuit BZ en EZK van de PPS beleidsreactie n.a.v. de IOB evaluatie.
4. ISO NL C besloot t.a.v. ISO NL: Het eerdere ISO NL niet voort te zetten, maar wel PPS overleg op voorzitters/ministerieel niveau 2 a 3 keer per jaar, op basis van actualiteit en reguliere ronde tafels R en M EZK

Actielijst

Actie	Wie	Voor wanneer
1. Introduceer de toekomstige beleidsinsteek op internationalisering bij volgende ISO NL Commissie in PowerPoint vorm (kader gevormd door de BHOS nota, BZ-EZK Procesbrief, EZK Industriebrief).	BHOS en EZK aan de hand van presentatie	Volgende ISO NL C bijeenkomst
2. Advies opstellen hoe de markt-thema-aanpak op	SIO	Volgende ISO NL C bijeenkomst

internationalisering verder te versterken en te actualiseren is.		
3. Advies Topsectorenaanpak EZK en advies ROMS mee te nemen in visie herijking PPS.	BHOS en EZK	ISO NL C bijeenkomst die PPS beleidsreactie adresseert (punt 4).
4. Agenderen en bespreken PPS beleidskoers in kader BHOS nota, Procesnota BZ en EZK en Industriebrief. Vorbereiding vanuit Stuurgroep Internationaal Ondernemen.	SIO	Volgende ISO NL C bijeenkomst

Bijeenkomst ISO Commissie op 20 april 2021 van 11:00 - 12:30 (via MS Teams)

Aanwezigen:

ISO Commissieleden

- 5.1.2e 5.1.2e (VNO-NCW)
- 5.1.2e 5.1.2e (EZK)
- 5.1.2e 5.1.2e

Secretariaat ISO Commissie:

- 5.1.2e (VNO-NCW/MKB-NL)
- 5.1.2e (BZ)
- 5.1.2e 2e (EZK)

Gasten bij agendapunt 2:

5.1.2e NLiB, 5.1.2e en 5.1.2e Topsector HTSM 5.1.2e (EZK)

Gasten bij agendapunt 3:

5.1.2e ISO NL 2.0

1. Opening vergadering (11:00)

2. Meerjarenstrategieën: ter kennisname en reflectie

- a. Toelichting stand van zaken en voortgang Meerjarenstrategieën – 15 markt-thema's door 5.1.2e, namens werkgroep Meerjaren Programmering (11:00-11:15)

- Kennisnemen van de stand van zaken, aandachtspunten, reflectie op ontwikkelingen.
- Ter bespreking: Dashboard voor tracking en sturing (**bijlage ISOC 21-08**)
 - De werkgroep ontwikkelt momenteel een uitgebreider digitaal dashboard voor overzicht, evaluatie en eventuele periodieke bijsturing van de 15 Markt-Themacombinaties.
 - Bijgaande matrix met 'stoplichtmethodiek' is hier een belangrijk onderdeel van. Daarnaast komt er een pagina per Markt-Thema combinatie voor meer gedetailleerd inzicht op de voortgang van de programmering.
- Ter kennisname: Draft Publieksdocument meerjarenstrategie (**bijlage ISOC 21-09**)
 - Het publieksdocument is een startdocument voor betrokken stakeholders
 - Het is een compacte samenvatting van de belangrijkste elementen van meerjarig programmeren met als doel om de nu veelal versnipperde informatie te bundelen en onduidelijkheden weg te nemen
 - Huidige status: 80%. Nog te doen: laatste feedback van private en publieke stakeholders verwerken en aanvullen van beeldmateriaal,